

GROESBEEKS
MILIEU-JOURNAAL

1979 - 12



GROESBEEKS MILIEUJOURNAAL

verschijnt:
tweemaandelijks.
Kosten minimaal f10,- per
jaar; opgave bij sekre-
tariaat.

REDAKTIE

Toine de Jong
Harrie Mortiaux
Jo de Valk

REDAKTIE-ADRES

Toine de Jong
Stekkenberg 26
Groesbeek
tel. 08891-3780

SEKRETARIAAT

Werkgroep Milieubeheer
Groesbeek, Lievensweg 80,
Groesbeek.
tel. 08891-3175

VRAAGDAAK

Voor informatie, milieu-
klachten e.d.
Iedere dinsdag:
van 19.30 tot 21.00 uur
Zevenheuvelenweg 14,
Groesbeek.

MEDEWERKERS

Martin van den Bos
Henny Brinkhof
Henny de Graaf
Hans de Jong
Wim Lebbink
Ellie Loeffen
Ida Medendorp
Wilco de Schouwer
Jos Selten
Johan Thissen
omslag: Roel Twijnstra

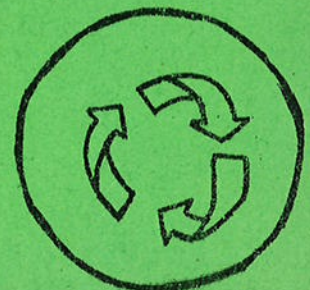
◆◆◆Inhoud◆◆◆

VOORWOORD VAN DE REDACTIE.....	blz. 1
WINTER.....	blz. 2
HET LANDSCHAP EN DE NATUURGEBIEDEN ROND GROESBEEK. DEEL 6. DE HORST door Johan Thissen.....	blz. 3
MILIEU-RONDOM-MILIEU-RONDOM.....	blz. 6
AANDACHT VOOR DE NIEUWE BIJDRAGE.....	blz.10
STADSVERWARMING EN "TOTAL ENERGY" INSTAL- LATIES, nieuwe mogelijkheden tot energiebe- sparring? door Wilco de Schouwer.....	blz.11
WEET U,.....	blz.16
OLIE.....	blz.18
KERNENERGIE: VOOR ONS WELZIJN door Harrie Mortiaux.....	blz.19
ACTIVITEITEN VAN DE SUBWERKGROEP AMPHIBIE- ËN door Jo de Valk.....	blz.26
VERSLAG SCHOONMAAKACTIE AMPHIBIEËNPOEL door Ton Stumpel.....	blz.28
TEGEN KERNWAPENS.....	blz.30
VERSLAG THEMA-AVOND MIDDENGEBIED.....	blz.31
DIEREN-REVALIDATIECENTRUM S. REICHGELT door Jo de Valk.....	blz.34
VERSLAG VAN DE VERGADERING.....	blz.36



VERSCHEININGSDATUM DECEMBER 1979

KRINGLOOPPAPIER



voorwoord

KEUZE

Wie de afgelopen twee jaar het Groesbeeks Milieujournaal regelmatig heeft gelezen, weet dat de mens zichzelf en de natuur dreigt te vernietigen. Denk maar aan onze grootschalige economie en de daarmee gepaard gaande vervuiling, denk maar aan kernenergie, aan de dreiging van een (kern-)oorlog, aan de verwoesting van de natuur, aan de " derde wereld "

Een oplossing voor die problemen zou een ander economisch systeem zijn, waarin niet groei en grootschaligheid centraal staan, maar de mens en de natuur.

Het zou dus een economie moeten zijn die gebaseerd is op kleinschaligheid. Hoewel iedereen weet dat het anders zou moeten in de wereld zijn er maar weinig mensen die zoeken naar nieuwe wegen. Er zijn echter nog minder mensen, die hun ideeën in de praktijk proberen te brengen. Vaak mislukken die pogingen dan ook.

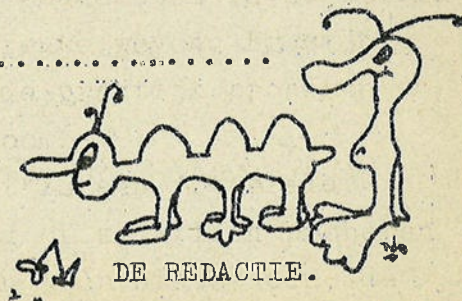
De meeste mensen doen niets. Ze zeggen: „ Dit is een rotwereld, er moet iets aan gedaan worden ". Op de vraag of ze willen proberen de wereld te veranderen, zeggen ze : „ Ik kan toch niets doen, de hoge heren doen toch wat ze willen " of men zegt dat men alleen meedoet als iedereen meedoet.

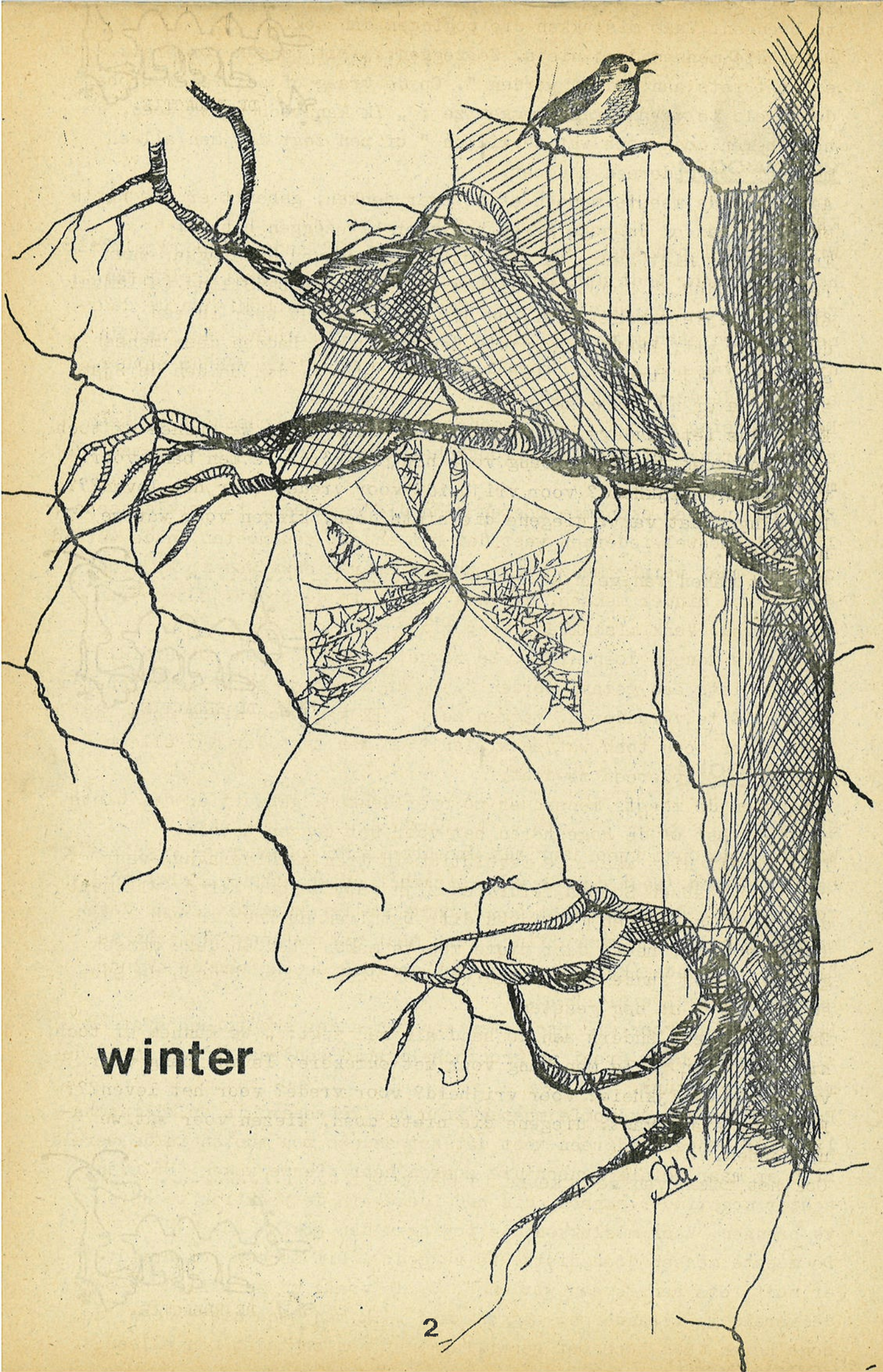
Aangezien de meeste mensen er zo over denken, gebeurt er dus niets en lijkt het of de hoge heren het voor het zeggen hebben.

Toch is dit niet waar. De revoluties in Iran en Nicaragua, waar resp. de Sjah en Somoza verdreven zijn door de bevolking (allemaal afzonderlijke mensen) bewijzen dit. Dat Iran nu weer in een diktatuur zit, heeft daar niets mee te maken. Hadden deze mensen gezegd: „ Wij kunnen er toch niets aan doen ", dan hadden de Sjah en Somoza er nu nog gezeten.

Er is dus iets anders aan de hand als men zegt: „ We kunnen er toch niks aan doen ". Is men bang voor het onzekere? Is men bang voor verantwoordelijkheid? voor vrijheid? voor vrede? voor het leven??? Een ding staat vast: diegene die niets doen, kiezen voor wat we nu hebben.

Ook het raken van geen keuze is een keuze.....





winter

HET LANDSCHAP EN DE NATUURGEBIEDEN ROND GROESBEEK

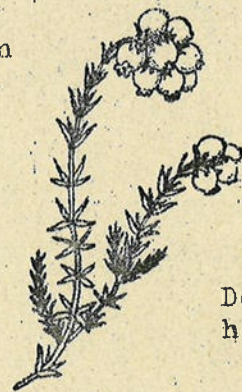
Deel 6. DE HORST.

Weinig inwoners van de gemeente Groesbeek zullen zich ervan bewust zijn dat de buurtschap De Horst nog maar ongeveer 100 jaar bestaat. Tot in de tweede helft van de vorige eeuw was het ongeveer 400 ha grote gebied gelegen tussen de Mies, de Cranenburgsestraat (Heikant), de Leigraaf, de Bruuk, de Ashorst, het Nijerf en de Drul een heidegebied genaamd De Horst. Dit gebied, dat grotendeels uit zandgrond met enige bijmenging van lössleem bestaat en relatief laag gelegen en daardoor vochtig is, is voor landbouw minder geschikt dan de omringende gronden, die in ieder geval in 1760 en tenminste gedeeltelijk al veel eerder ontgonnen waren.

Heide was tot het einde van de vorige eeuw een zeer belangrijk element van de landbouw op de zandgronden van Nederland. Westhoff schrijft hierover het volgende: "Via de keten heideplant-schaap-mest-akkergras bleef de gesloten dorpseconomie eeuwenlang in stand. Wol en vlees van het schaap waren nevenproducten. De oppervlakte bouwland was afhankelijk van de hoeveelheid mest, die door de schapen in de potstal werd geproduceerd. Men hield de schapen dan ook zo lang mogelijk (d.w.z. 's nachts en een deel van de dag) in de stal. De potstal, waarin het vee op een verlaagde vloer stond, werd geleegd als de dieren bijna met hun rug tegen de zolder stonden." De heide diende niet alleen om er schapen te weiden, maar ook om er plaggen te steken.

In de Statistische Beschrijving van Gelderland van 1826 staat het volgende: "Sommige Veluwe landbouwers, en vrij algemeen die onder Groesbeek, strooien, benevens heideplaggen, ook zand van de bovenste meest vruchtbare korst der heidegronden onder hun vee, houdende

de daarmee vermengde schapen- en beestenmest voor beter, dan wanneer dezelve enkel met plaggen wordt gestrooid." Het mengsel heideplaggen-schapestront is een meststof met een bijzonder goede structuur. Eeuwenlange bemesting met potstalmest van het oude bouwland leidde tot een humeuze laag van meer dan 50 cm. Voor de bemesting van één ha bouwland op zandgrond was minstens 5 ha heide nodig om plaggen te steken. In Groesbeek lag deze verhouding aanzienlijk gunstiger door de goede kwaliteit van het vooral op sterk lösshoudende grond gelegen oude bouwland. In 1820 was er in de gemeente 1.015 ha bouwland en 1.151 ha heide en woeste grond. Overigens werd ook uit de bossen (2.231 ha) organisch materiaal onder andere strooisel gehaald voor de akkers. Hoe belangrijk de heide was voor het vee blijkt uit het feit, dat de totale oppervlakte van de weilanden slechts 39 ha bedroeg. In 1896 waren er in Groes-



Dop-
heide

beek één overdekte mestvaalt en maar liefst 80 boerderijen met mestbewaarpplaatsen onder het vee.

Naast plaggen en voedsel voor het vee leverde de heide ook materiaal voor bezems. Pastoor van Mook van Groesbeek schrijft in 1826 in een brief aan koning Willem I het volgende over de Groesbeekse bevolking: "meestal is zij samengesteld uit onvermogenende menschen, die met het maaijen van heide, binden van besems en daglonen (.....) op eene zeer sobere wijze den kost winnen".



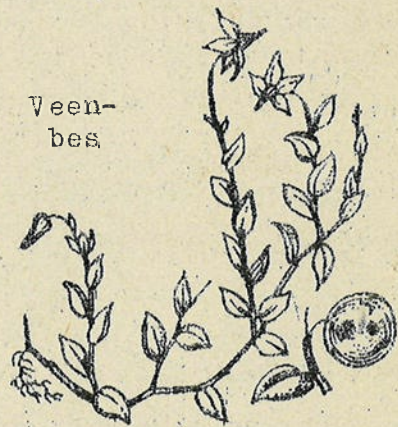
In de zestiger jaren van de vorige eeuw werd het heidegebied De Horst ontsloten door aanleg van onder andere de Hoge Horst, de Lage Horst, de Plakseweg en de latere Koningin Wilhelminaweg. Toen zijn ook de eerste gedeelten ontgonnen. Rond 1890 waren er nog maar enkele resten over en rond 1930 werden de laatste stukjes heide en bos - gedeelten waren aanvankelijk tot bos ontgonnen - opgeruimd. Grootscheepse ontginning van heide werd omstreeks 1880 mogelijk, doordat de invoering van kunstmest het mogelijk maakte zonder plaggenmest te boeren en men de wol goedkoper uit Australië kon invoeren. Het gebied van De Horst bestaat nu voornamelijk uit grasland. Op de zandrug, waarop het dorp De Horst en de weg de Hoge Horst liggen, is wat akkerbouw.

Struikheide

PLANTENGROEI EN VOGELWERELD

Een groot gedeelte van het gebied was bedekt met Dopheide. Twee jaar geleden groeide er nog Dopheide langs het Renpaadje. Veenbes stond tot voor enkele jaren nog in een kuil langs de spoordijk en was vroeger misschien karakteristiek voor drassige plekken. Het zuidwestelijke gedeelte tegen de Drul en de Ashorst aan had door zijn sterk lössleemhoudende bodem een rijkere vegetatie. Waarschijnlijk was dit een orchideeënrijke Dopheide. De hier door ontginning ontstane graslanden

Veenbes



Liggend Walstro



leken plaatselijk nog tot omstreeks 1940 op de hooilanden van de Bruuk. Hier groeide onder andere Gevlekte Orchis en zelfs Vetblad. Tot voor twee jaar kwam de Gevlekte Orchis nog voor in een strooiselruigte langs de Drulseweg. Dit terreintje is inmiddels omgevormd tot een paardenwei.

Op de zandrug van de Hoge Horst en op de hier en daar voorkomende hogere, zeer grintrijke kopjes, die een profiel vertonen van een middelhoog gelegen heide, zal vroeger Struikheide gestaan hebben.



Bonte Kraai
(niet op
schaal)

Roodborsttapuit en Graspieper zijn binnen de Gemeente Groesbeek karakteristieke broedvogels van De Horst. In Vogels van de Grote Rivieren staat het volgende over de Roodborsttapuit:

"Verreweg de meeste paren nesteren in ruige weg- en slootbermen op de overgangen van hogere terreinen naar lage broek- en



Hop

komkleigebieden." Karakteristieke wintergasten zijn de hier zeldzaam geworden Bonte Kraai en in iets mindere mate de Roek. In het zuidwestelijke gedeelte, op de overgang naar de löss, broeden nog steeds enkele Gele Kwikstaarten. Hier kwamen tot in de zestiger jaren ook nog Kerkuilen voor. Als curiositeit kan nog vermeld worden dat omstreeks 1964 langs de Ashorst een Hop geschoten is.

Literatuur:

Johan Thissen.

Aarden, J. van (1770) - Kaart van de vrije heerlijkheid Groesbeek.

Driessen, G.G. (1977) - Groesbeek in oude ansichten; Deel 2.

Schelling, J. (1949) - Een bodemkartering van het landbouwgebied van de gemeente Groesbeek. Stiboka, Wageningen.

Top. Dienst (1861, 1869, 1893, 1928) - Top. Kaart 1:50.000; Blad 46 West.

Tranchot & von Müffling (1803-1820) - Kartenaufnahme der Rheinlande; Blätter 2/4 und 1/3. Landesvermessungsamt Nordrhein-Westfalen, Düsseldorf.

Westhoff, V. (1973) - Wilde Planten Deel III. Natuurmonumenten.

Bergh, L.M.J. van den, W.G. Gerritse, W.H.A. Hekking, P.G.M.J. Keij & F. Kuyk (1979) - Vogels van de grote Rivieren. Spectrum, Utrecht.

Namens alle medewerkers van de
Werkgroep Milieubeheer Groesbeek
wensen wij U

PRETTIGE KERSTDAGEN
EN

EEN VOORSPOEDIG 1980

boortorenlammen: vogelbarbecue!

De westeuropese verenigingen voor de vogelbescherming maken zich ernstig zorgen over de grote aantallen trekvogels, die levend verbranden in de enorme gasvlammen boven de olieboortorens op de Noordzee. Het is nl. gebleken dat de vogels 's-nachts en bij mistig herfstweer door de vuurgloed van de gasvlam worden aangetrokken. De vogels, vaak in zwermen van tienduizenden (in het trekseizoen zelfs honderdduizenden) vatten vlam als ze te dicht bij zo'n vuurzee komen. De vlammen hiervan kunnen 40 tot 50 meter lang zijn en alle kanten uitwaaiëren. De meldingen van dergelijke vogelsterften komen uit alle delen van het continentale plat waar naar olie of aardgas geboord wordt.

de Macht van het Geld telt

De franse konsumentenbond heeft ontdekt, dat in Parijs pyama's te koop zijn, waarvan in de Verenigde Staten de verkoop verboden is. Deze Amerikaanse pyama's zijn nl. met een giftige stof behandeld. Twee jaar gele-

milieu ~~om~~ rondom ~~om~~ milieu ~~om~~ rondom ~~om~~

den werd door een Amerikaanse commissie, die toeziet op de veiligheid van produkten, ontdekt dat deze stof een veroorzaker is van nierkanker. Een firma uit Noord-Californië heeft toegegeven, dat de verboden waar naar Europa is verscheept; Dit terwijl de Amerikaanse regering opdracht had gegeven deze kledingstukken te vernietigen of te begraven. Bovenstaande is maar één van de vele gevallen, die door een Amerikaans journalistenteam aan het licht zijn gebracht. Nog een voorbeeld: het Dalconschildje, een antikonseptiemiddel, is in 1971 in de V.S. op de markt gebracht en in 1974 verboden. Mogelijke gevolgen bij het gebruik bleken o.a. ontstekingen van de baarmoeder, bloedvergiftigingen en buitenbaarmoederlijke zwangerschappen. De Amerikaanse organisatie voor Internationale Ontwikkelingshulp bracht dit schildje echter wel in roulatie in de Derde Wereldlanden. Nog zo iets: In de V.S. staat op de verpakking van het antibiotikum Tetracycline, dat het beslist niet mag worden toegediend aan kinderen, zwangere vrouwen en nier- en leverpatiënten. Het zou dan dodelijk kunnen zijn. Het "geneesmiddel" is in Zd-Amerika volop te krijgen, maar de

waarschuwingen op de verpakking ontbreken. Ongeveer hetzelfde bleek op te gaan bij de Pil Ovulen en het opwekkende middel Imipramine.

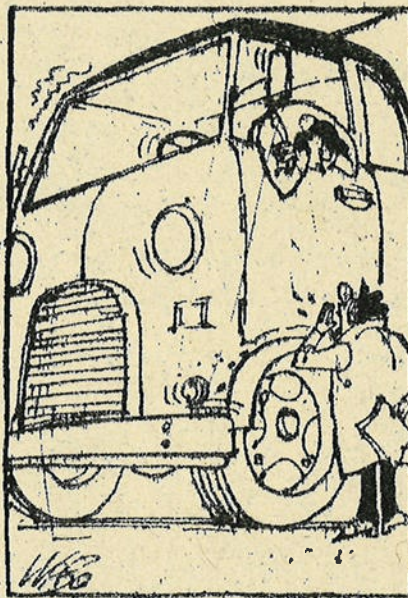
Konklusie: Toch maar fijn, dat er konsumentenorganisaties zijn!

neushoorn in aanbieding

De zambiaanse regering geeft aan Nederlandse en Duitse reisorganisaties vergunningen af om in dat land op neushoorns te jagen. Het Wereldnatuurfonds heeft hiertegen heftig geprotesteerd, temeer daar deze diersoort met uitsterven bedreigd wordt. Als reactie hierop heeft het Amsterdamse reisburo "Chassorbis" de safarireizen naar Zambia geschrapt. Het reisburo zegt niet te willen meewerken aan de uitroeing van deze diersoort. Nobel en prachtig nietwaar? Oh ja, het reisburo meldde ook, dat er zich tot nu toe nog niemand had gemeld voor een dergelijke reis. Gratis als weldoener in allerlei kranten: een leuke reclame.

stille rond DAF-trucks

Het Ministerie van Miljeuhygiëne zal de helft van een vier miljoen gulden vergend onderzoek naar stillere vrachtwagens subsidiëren.



Onderzoek

naar

"stille"

vrachtwagens

Het onderzoek naar de geluidsvriendelijke vrachtwagens wordt verricht door DAF-trucks in Eindhoven. (De Gelderlander 15-11-1979).

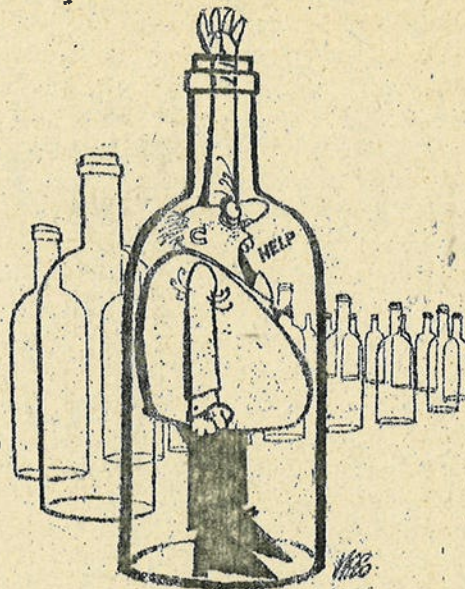
Nederland straks één afvalhoop

Nederland dreigt onder het eigen afval bedolven te worden als er niet snel oplossingen komen voor het vuilprobleem. Het grootste stortgat van Nederland, het drentse Wijster (47 ha), raakt vol en de bedrijven van de Vuil Afvoer Maatschappij (VAM) zitten op de grens van hun capaciteit. Ook de elf verbrandingsinstallaties naderen hun verzadigingspunt, terwijl de vuilstroom nog met de maand groeit. Prognoses uit 1976 voorspelden voor 1985 een hoeveelheid van 16,2 miljoen ton vaste afvalstoffen per jaar. Op dit moment, 1979, ligt dit cijfer al boven de 21 miljoen ton. Nog nijpender wordt het probleem door de beslissing van de Minister van Volksgezondheid, dr. L. Ginjaar, dat op korte termijn 429 vuilnisbelten moeten verdwijnen. De minister heeft alle verantwoordelijkheid hiervoor en voor het hele vraagstuk, via de nieuwe wet afvalstoffen bij de provincies gelegd, die op hun beurt nu met de handen in het haar zitten.

milleu ~~om~~ rondom ~~om~~ milieu ~~om~~ rondom ~~om~~

Het probleem is dat de regering niet precies weet welke kant zij op wil. Er liggen al plannen gereed voor de bouw van meer vuilverbrandingsinstallaties. Deze zijn echter zeer kostbaar, zodat als je eraan begint een goede planning noodzakelijk is. (Vuilverbrandingsinstallaties worden over tientallen jaren afgeschreven). Je kunt van de andere kant wel alles vernietigen, maar dat is jammer als je door hergebruik (recycling) een hoger rendement uit afval kunt halen. Hergebruik brengt niet alleen grondstoffen zoals papier, glas, blik, karton ect. weer in omloop, het kost ook minder geld en energie. De VAM in Wijster heeft een recyclingsinstallatie proefdraaien, welke in februari operationeel wordt. Het is de eerste installatie van dit type in de wereld. De gedachten van dit semi-overheidsbedrijf gaan meer uit naar de uitbreiding v.e.dergelijke verwerking. Een probleem vormt daarbij een nieuwe plaats daarvoor. De voorkeur zou uitgaan naar een plaats in Midden-Nederland, waarbij gedacht werd aan de zandafgravingen in de utrechtse heuvelrug!

Laat je niet flessen!



Ook Overasselt heeft nu een grote glaskontainer als experiment. Het is te hopen dat de resultaten niet tegenval-
len (EN DAT GELDT NATUURLIJK OOK VOOR GROESBEEK) zoals in Boxmeer waar in 1978 slechts 43 ton glas werd ingezameld. Dit is maar 20% van het totale Boxmeerse glasafval. De gemeenten in West-Brabant zitten al op 40%.

Dit is het percentage waarbij de aktie rendabel is.

DUS FLES DE NATUUR NIET MET UW GLAS
GOOI HET IN DE KONTAINER BIJ DE MOLEN

zetje in de rug van Ginjaar

De Tweede Kamer wil dat Minister Ginjaar (Miljeuzaken) maatregelen neemt om de luchtverontreiniging door het wegverkeer te beperken. Tevens wil zij een beperking van de chloorfluorkoolwaterstoffen in spuitbussen nu een nieuw amerikaans rapport heeft aangetoond dat de aantasting van de ozonlaag (de laag die ons beschermt tegen de ultra-violette straling van de zon) nog groter is dan dat men eerst had aangenomen. De minister bleek hiermee wel te kunnen instemmen. Oppervlakkiger bleef hij bij de opmerking dat zijn kabinetsbeleid te weinig uit de verf kwam. Hij bleek daar zelf geen moeite mee te hebben.

Tenslotte nog dit:

Op aandringen van de VVD wil de minister met de konsumentenorganisaties gaan overleggen hoe de nederlandse gezinnen meer miljeubewust gemaakt kunnen worden.

arbeid en milieu samen

De laatste tien jaar is bij de arbeidersbeweging een groter milieubewustzijn gegroeid en in de milieugroepen het besef ontstaan dat de inspanningen voor een beter leefmilieu moet worden verbonden met andere terreinen van maatschappelijke strijd. Het nieuwe tijdschrift "Arbeid en Milieu" wil deze samenwerking bevorderen en de discussie tussen de arbeiders- en milieuverenigingen beter organiseren. Akties tegen kernenergie en energieverstopping bundelen in de praktijk al regelmatig de krachten van beide bewegingen. Zowel de economische als milieukrisis tasten de belangen van de meerderheid van de bevolking aan en worden dan ook beiden steeds nadrukkelijker ervaren als verschillende uitdrukkingen van eenzelfde, op winst gerichte produktiewijze.

blauw licht: het varken groeit

Uit een boekje van de duitse professor L. Eberhard ("Farbenkräfte im dienste der landwirtschaft"): Varkens geven de voorkeur aan lichtgroen, lichtblauw en geel boven rood.

milieu ~~wordt~~ rondom ~~wordt~~ milieu ~~wordt~~ rondom ~~wordt~~

Proeven laten zien dat bij blauw licht de biggen sneller groeien. Maar dat is niet alles! Kippen met gekleurde brilletjes op leggen nog meer eieren en koeien in lichtblauw geschilderde stallen geven meer melk. Dit laatste geldt ook voor schapen en geiten. Zelfs verwelkte planten leven onder blauw licht weer op. Zou de veeteelt er dan toch nog gekleurd op komen te staan?

Nog meer varkensnieuws

De friese varkenshouder A. Wybenga heeft een oplossing gevonden voor de overlast van vliegen in zijn stal. Eerst verspoot hij voor meer dan f60,- in de maand aan anti-vliegenspray, maar dat spul hielp op het laatst ook niet meer. Nu heeft hij gewoon alle grote gaten in zijn stal met gaas voorzien en..... tropische vogels (Japanse nachtegalen) erin losgelaten. Binnen de kortste tijd waren bijna alle vliegen weg. Nu moet de varkenshouder de vogels zelfs bijvoeren. En deze vindingrijke man gaat door: hij zoekt nu plekken in zijn stal om de vogels te laten broeden! Van mij mogen meer mensen zo'n milieuvriendelijke oplossing uitbroeden... Sukses ermee!

Internationale Besparing

OOST-DUIJTSLAND: om energie te besparen moeten daar in alle huizen de helft van de lampen uit hun fittingen gedraaid worden.

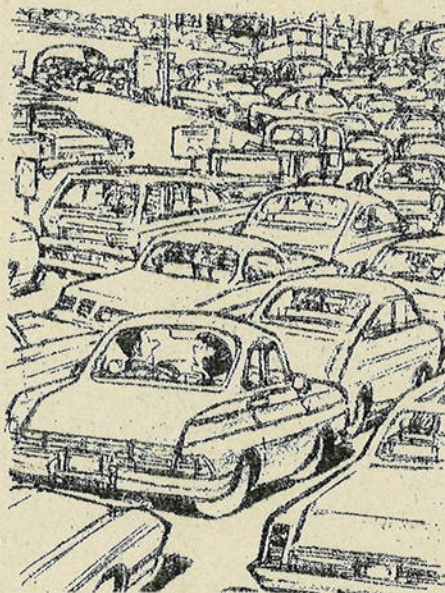
BELGIË: bestaat er een enorme vraag naar kachels, die op hout en en/of kolen branden.

SPANJE: Koning Juan Carlos laat zijn paleisje even buiten Madrid uitrusten met zonnepanelen voor de verwarming.

RUSLAND: In Moskou hebben de autoriteiten de burgers gevraagd om zuinig te zijn met warm water en vooral ook de kieren van ramen en deuren goed te dichtten. (Een waarschuwing hierbij: in Dortmund is een dertigjarige man gestikt wegens gebrek aan zuurstof. Hij had alle kieren en retsen in zijn huiskamer dichtgeplakt om een bijdrage te leveren tot energiebesparing).

NEDERLAND: door de avondwedstrijden in het betaalde voetbal af te schaffen kan veel licht en dus veel energie gespaard worden (uitspraak van Dhr. J.J. Hagen konsulent bij de sportraad Gelderland). Dit

bespaart de clubs trouwens zo'n 2,3 miljoen gulden per jaar. Nog een leuk berichtje: De AVRO heeft haar jaarlijkse evenement: de autoralley omgedoopt in een nationale fietsdag. De dertigduizend



"VALT HET JOU OOK OP DAT ER SINDS DE VERHOOGING VAN DE BENZINEPRIJZEN STEEDS MINDER GEREDEN WORDT"

auto's, die zo jaarlijks meereden zullen dit jaar niet onnodig benzine verspillen.

ZWITSERLAND: een leuk idee van boer Hugo Anstein. Hij heeft nl. de schrikdraad rond zijn alpenweiden aangesloten op een voedingsbodemp die werkt op zonne-energie.

DUITSLAND; Gert Eileman uit Cloppenburg is kruidenier. Eerst reed hij elke dag met zijn bestelwagen z'n klanten af. Door de steeds duurder wordende benzine, wegenbelasting en verzekeringspremies gestimuleerd besloot hij de motor uit zijn bestelwagen te slopen. Nu rijdt hij met z'n paard voor z'n bestelwagen zijn klanten af. "Ik doe er wat langer over, maar het werkt veel rustiger. Ik zit nu lekker ontspannen achter het stuur", zegt hij.

de Energysaver

Opnieuw is er een apparaatje op de markt gekomen als zuinig voorschakel-apparaat voor de CV. "Energy-saver" (Werner electronics) ziet eruit als een schakelklokje en kan zo in het stopcontact worden gestopt. Door het apparaat wordt het draaien van de pomp beperkt tot het

milieu rondom

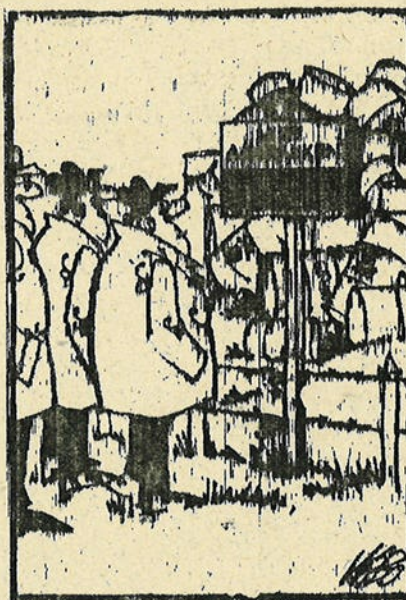
allernoodzakelijkst. Het kost f120,- en zou een besparing opleveren van 6000 draaiuren per jaar.

Regionaal vuil

Over de regionale vuilverwerking verschijnen elke maand nieuwe berichten in de krant. Zoals in het vorige "Milieu-Rondom" al werd opgemerkt is als nieuwe plaats voor de vuilverwerking de Loonse Waard te Heumen/Overasselt genoemd. In de Heumense gemeenteraad is dit punt al even aan de orde geweest en de frakties van de diverse partijen is gevraagd hun mening te geven, welke dan in een nota aan Gedeputeerde Staten zal worden gestuurd. Daarnaast werd bekend dat voorlopig geen vuil in de Mookse Kuil zal worden gestort. Dit naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State. Het advies van het Ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne, nl. storten, werd verworpen omdat onvoldoende rekening was gehouden met het grondwaterpeil en de kwaliteit van het grondwater.

Bovendien was volledig voorbij gegaan aan het advies van de Inspecteur van de Volksgezondheid. Deze

dat eerst een ondoordringbare kleilaag aangebracht zou worden.



GEVAARLIJKE
STOFFEN
MOETEN
WORDEN
AANGEPAKT

De uiteindelijke beslissing zal nog wel een jaar op zich laten wachten, dat gunstig is want in het kader van de afvalstoffen-wet moet de provincie omstreeks die tijd regionale stortplaatsen aanwijzen. De Mookse Kuil staat daarbij niet in het rijtje

milieu rondom

van de mogelijkheden. Deze zijn: Beuningen-Oost 50ha.; Beuningen-West 40ha.; Loonse Waard 80ha.; Slijk-Ewijk 35 ha.; de Woezik 30 ha.; lokatie Heumen 44ha.

Een positief geluid

Per jaar wordt er één miljard gulden uitgegeven aan het milieu. Bedrijven investeerden dit jaar al 750 miljoen gulden om het oppervlakte-water schoon te houden en om milieuvriendelijker te produceren. Dat dit niet vergeefs werd uitgegeven blijkt uit het feit dat in 10 jaar tijd de watervervuiling door de industrie met 95% is teruggedrongen.

voor u geknipt

In de buurt waar ik woon had bijna iedereen die ik ken tijdens de energiekrisis zijn thermostaat thuis lager gezet. Er was maar één volhouder die beslist niet van de hogere temperatuur afwilde. Maar na een paar dagen kapituleerde hij en zette ook zijn thermostaat lager.

"Er kwamen veel te veel mensen bij me aanlopen om warm te worden", vertelde hij.

TOT VOLGEND JAAR.....

AANDACHT AANDACHT AANDACHT

D r i e w e r f a a n d a c h t v o o r h e t v o l g e n d e . . .

Moelizaam hebben we in onze vergadering van 19-12-79 gesproken over de financiën van onze en Uw werkgroep.

In 1979 hebben we bij de berekening en verwerking van het Milieu-journaal een tekort van f 161,--. Met de te verwachten prijsverhoging in 1980 van ongeveer 7 % , betekent dat wij het volgend jaar nog meer tekort zullen hebben. Schulden maken hebben we een hekel aan, zodat we zoals Johan het uitdrukte met, bloedend hart, een verhoging van de minimum bijdrage moeten invoeren. Dit bedrag wordt voor 1980 f 15,-- (zegge vijftien gulden) Een verschil van vijf pilsjes zagezegd.

De inning van die vijftien guldentjes willen we ook anders gaan regelen. Namelijk via de Rabobank hier in Groesbeek onder nummer 1174-19257. Als U ons nu een plezier wilt doen en het bedrag overmaken voor 1 maart 1980 a.s.

Mocht U het onverhoopt vergeten, geen nood, wij zullen U dan tussen 1 maart en 15 maart er even telefonisch aan herinneren. Mocht U het dan weer een keer vergeten (maar dat gebeurt in de praktijk bijna nooit) dan bellen wij U er in de loop van de maand mei nog een keer over op.

Misschien wilt diegene dan deze extra kosten wel aan ons vergoeden. Hé hé, ik ben er van af. Blij dat ik het gezegd heb. Geld vragen is vervelend, maar zonder dat (Uw steun dus) kunnen we niet verder werken.

VAST BEDANKT ALLEMAAL.

Oh, ja. Mocht de verzending van het Milieu-journaal aan U stagneren, belt U ons dan even (08891- 3195). Wilt U geen bijdrage meer betalen, omdat U ons b.v. rotlui vindt, belt U ons dan ook maar. Met pijn in het hart zullen wij U dan uit ons kaartsysteem halen.

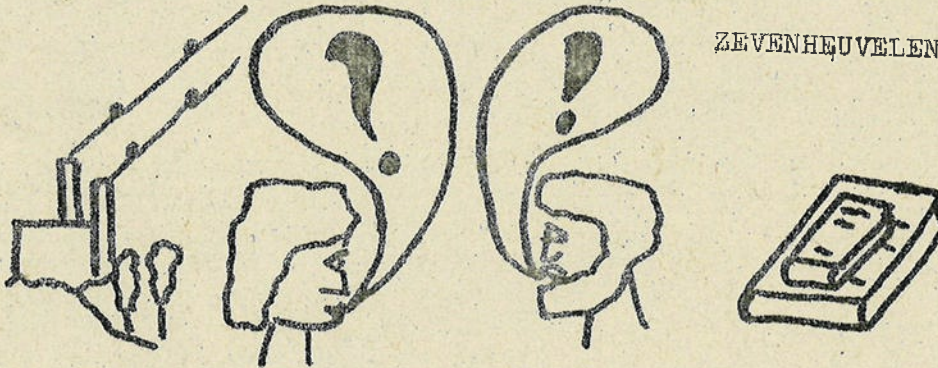
Marian Reichgelt, penningm.

VRAAGBAAK

NIEUWE TIJD!
NIEUWE RUIMTE!

ZEVENHEUVELENWEG

14



ELKE DINSDAGAVOND VAN 19.30 u TOT 21.00 u

Om informatie in te winnen over de Werkgroep.

- Hoe word ik actief lid ?
- Wat doet de WMG ?

Om informatie in te winnen op milieugebied.

- Er is literatuur genoeg !

Om bijzondere gebeurtenissen in Groesbeek te melden.

- Hebt U zeldzame dieren of planten ontdekt ?
- Wordt het milieu onrechtmatig aangetast ?

Om gewoon wat te praten over milieubeheer.

U BENT VAN HARTE WELKOM

Zevenheuvelenweg 14 Groesbeek.

STADSVERVERWARMING en "TOTAL ENERGY" INSTALLATIES



nieuwe
mogelijkheden
tot
energiebesparing

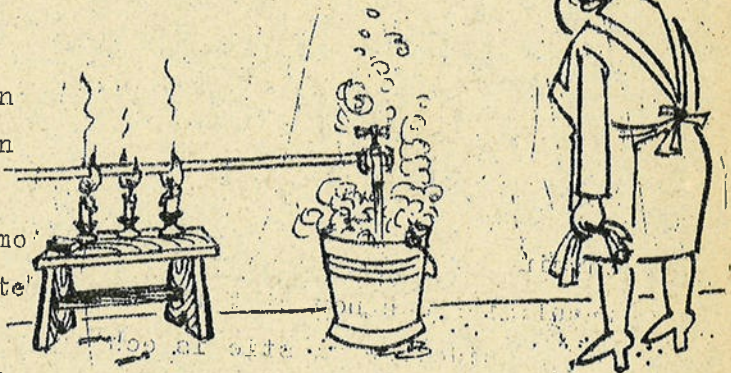


De olie-aanvoer loopt in de problemen. De regering vraagt van de bevolking een "vrijwillige" besparing van 5% op het energiegebruik, zodat we nog een paar jaar langer in welvaart kunnen leven en ons milieu kunnen forceren, want "onze welvaart maakt de vaart wel vuil". Misschien dat dit energieprobleem, men zou bijna van een energiekrisis spreken, de kans betekent voor de ontwikkeling van nieuwe kerncentrales! Wat de milieu-actiegroepen betreft hopelijk niet. Hun ogen zijn meer gericht op andere, alternatieve en meer milieuvriendelijkere mogelijkheden zoals zon- en windenergie.

Nieuwe alternatieve mogelijkheden als stadsverwarming en de zogenaamde "total-energy" installatie (Een installatie gebaseerd op de gecombineerde opwekking van warmte en elektriciteit ontwikkeld door Ir. P.J. de Graaf), zijn niet zo zeer nieuwe energiebronnen, maar vormen wel een besparing op de bestaande energiebronnen als de elektriciteitscentrale en onze kachel of centrale verwarming. Wat stadsverwarming en een "total-energy" installatie inhouden zal ik in onderstaand verhaal duidelijk proberen te maken.

De elektriciteit, die tegenwoordig via een zeer groot distributienet, onder- dan wel bovengronds, aan de konsument wordt afgeleverd, wordt in grote centrales opgewekt. (Het hierbij optredend transportverlies wordt door de KEMA op 2,5% gesteld). De werking van zo'n centrale komt in het kort hierop neer: een krachtbron, die een draaiende beweging veroorzaakt waardoor een dynamo wordt aangedreven, die dan elektriciteit voortbrengt. Bij een fietsdynamo gebruiken we de beweging van het wiel, bij een centrale onder druk gebrachte stoom. De stoom verkrijgen we door verhitting van water met behulp van een brandstof zoals gas, olie of kolen. We produ- **ook een manier....**

ceren dus met een brandstof warmte (energie), die water verhit, waardoor stoom ontstaat die, opgevangen in een ketel, druk uitoefend op een schoepenrad waardoor een draaiende beweging ontstaat, die dan de dynamo in werking zet. Doordat we de warmte van de stoom niet meer gebruiken,



deze verlaat immers via het koelwater en de schoorsteen de centrale, ontstaat een behoorlijk warmte- ofwel energieverlies. Dit energieverlies is ongeveer 60%, waardoor men dus kan stellen dat de centrale een rendement levert van $\pm 40\%$. Dit verlies is echter niet alleen een zuiver energieverlies, maar tevens een niet-noodzakelijke thermische vervuiling van ons milieu. Het warme koelwater stroomt immers onze rivieren in, waardoor de temperatuur van het water stijgt en daardoor minder zuurstof uit de lucht kan opnemen.

Dit heeft tot gevolg:

1. dat er minder zuurstof voor de vissen voorhanden is. Er sterft een gedeelte.
2. dat er ook minder zuurstof voor de mikro-organismen ter beschikking is. Deze organismen breken m.b.v. zuurstof organisch afval in onze rivieren af. Het zelfreinigend vermogen van de rivieren wordt dus kleiner. In eenzelfde periode wordt dus minder vuil afgebroken.

Maar terugkomend op het energieverlies, op sommige plaatsen wordt dit

warmteverlies al nuttig gebruikt, namelijk als stads-

verwarming. De warmte wordt dan opgevangen en via

een buizenstelsel naar de woningen geleid. Bij stads-

verwarming stijgt het rendement van een centrale tot

+ 80%. We kunnen dus concluderen, dat deze verwarming

best een winstgevende zaak is. Het is alleen jammer,

dat het zulke grote investeringen vraagt (denk maar

aan het openbreken van wegen en het leggen van bui-

zen, waardoor er vaak n e tegen gezegd wordt).

Nog voor het eind van het jaar wordt het eindrap-

port verwacht van de in het begin van 1975 geinstal-

leerde beleidsadviesgroep Stadsverwarming, dat tevens

bedoeld is voor de vele gemeenten die op dit moment

overwegen op een of andere manier stadsverwarming

in te voeren. De KEMA speelt als onderzoeksinsti-

tuit van de Samenwerkende Electriciteitsproducenten

in Nederland een belangrijke rol in deze beleidsad-

viesgroep. Tevens adviseert de KEMA tal van gemeenten, die van plan zijn

stadsverwarming aan te gaan leggen zoals Purmerend, Breda, Arnhem, Ensche-

de en Tilburg. Momenteel zijn er verschillende gemeenten, die een stadsver-

warming als proef hebben (o.a. Capelle aan de IJssel en Nieuwegein) en de

resultaten schijnen niet tegen te vallen.

Een onduidelijke kwestie is echter nog steeds voor welke kosten de gebrui-

ker uiteindelijk komt te staan: wat betaalt de centrale en wat moet de ge-

bruiker de centrale betalen van de aanleg- en stookkosten ervan?

Als we even verder kijken dan stadsverwarming dan zien we dat er tegen-

woordig grote mogelijkheden liggen in de combinatie van electriciteitsop-

wekking en het benutten van de warmte van het koelwater. Afhankelijk van

het systeem en de graad van technische perfectie zijn besparingen van 35

tot 81% op het brandstofverbruik mogelijk. We kunnen hier bijvoorbeeld den-

ken aan bedrijven, die electriciteit nodig hebben voor hun apparatuur en

Helmond krijgt stadsverwarming

Volkscr.
17/10/79

HELMOND (ANP) — De Helmondse gemeenteraad heeft besloten in enkele nieuwbouwwijken stadsverwarming toe te passen. Daartoe zal samen met de provinciale Noordbrabantse elektriciteitsmaatschappij PNEM en het gas-distributiebedrijf Obra-gas een nieuwe maatschappij worden opgericht, waarin elke deelnemer drie miljoen gulden bijdraagt.

De stadsverwarming is bedoeld voor enkele nieuwbouwwijken waar in totaal ongeveer 8500 woningen zullen komen. Over enkele maanden zal de bouw daarvan beginnen. De eerste woningen zullen zolang op een noodcentrale worden aangesloten, totdat de PNEM-centrale op het industrieterrein klaar is.

en warmte voor fabrieksprocessen en voor de verwarming van de gebouwen. Het gaat hierbij vaak om zulke grote hoeveelheden dat in de industrie zo'n warmte-kracht koppeling al gauw economisch verantwoord is. Maar ook de nederlandse huisgezinnen hebben behoefte aan elektriciteit en warmte in hun woningen. Wanneer we nu stellen dat het elektriciteitsverbruik net zo groot is als het warmtegebruik, dan komt het totaalrendement van de brandstof bij een gescheiden levering op 65%. Bij een gecombineerde levering ligt dit rendement op 85%. (Een winst dus van 20%).

stel: ELEKTRICITEITSVERBRUIK is gelijk aan WARMTEGEBRUIK	
<u>Gescheiden</u> levering	
-Brandstofverbruik v.d. centrale voor opwekking v. elektriciteit	} totaalrendement v.d. brandstof: 65%
-Brandstofverbruik v.d. kachel of c.v. voor opwekking v. warmte	
<u>Gecombineerde</u> levering	
-Brandstofverbruik v.d. huisgenerator voor elektriciteits- en warmte-opwekking	totaalrendement v.d. brandstof: 85%

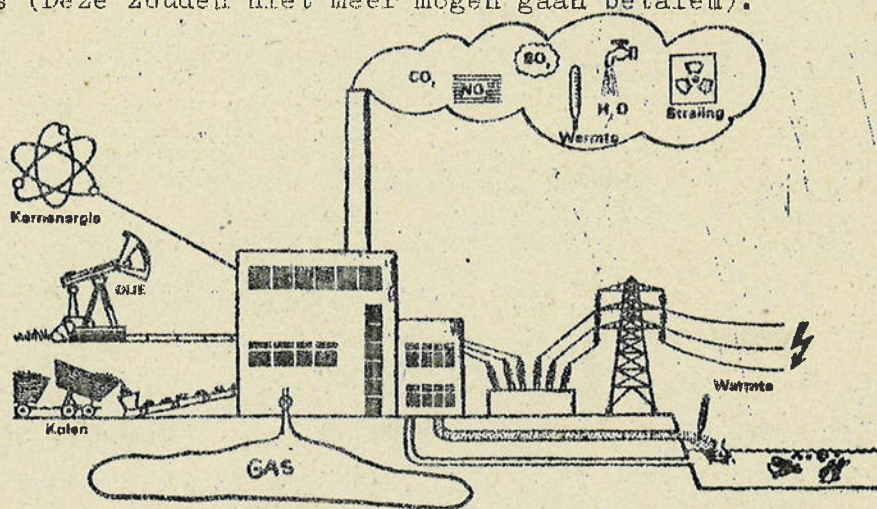
Om met gebruik van de huidige energiebronnen tot een flinke energiebesparing te komen zouden we dus in elke woning en in elk bedrijf een soort combinatie-apparatuur moeten toepassen. Voor de industrie zijn er al voldoende leveranciers van dergelijke apparaten op de markt. Voor onze woningen zou men kunnen denken aan een stationaire motor, die een huisgenerator aandrijven, waarbij het koelwater hiervan benut wordt voor de centrale verwarming en de warm-water voorziening (De eerste leveranciers van dergelijke motoren verschijnen reeds aan de horizon).

Men zou dus kunnen spreken van een soort "total-energy" systeem.

Aan zo'n "total-energy" installatie kleven echter ook de nodige bezwaren, namelijk:

1. De hoge investeringen.
2. Zo'n stationaire motor maakt nogal wat lawaai.
3. Het onderhoud.
4. Als brandstof dient gas te worden gebruikt. Olie en kolen komen vanwege schaarste en milieu-aspekten niet in aanmerking. Wel zou men kunnen proberen om de schadelijke uitlaatgassen van een op kolen gestookte huisgenerator op te vangen.
5. De wisselvallige warmte-behoefte ('s-zomers laag en 's-winters hoog), doet het elektrisch rendement van "total-energy" installaties in de zomermaanden aanzienlijk dalen, aangezien er 's-zomers veel minder warmte geleverd dient te worden.

Dit laatste hoeft echter geen probleem te zijn indien men denkt aan een combinatie van alle woningen en bedrijven met de publieke elektriciteitscentrale's. De gecombineerde apparatuur levert telkens zoveel warmte als je nodig hebt en een daarmee parallel lopende hoeveelheid elektriciteit. Anders gezegd: de installatie heeft op een gegeven moment voldaan aan de warmtevoorziening in huis, maar de daarmee parallel lopende hoeveelheid elektriciteit voorziet nog niet in de behoefte. Zo'n tijdelijk tekort aan elektriciteit onttrek je op dat moment dan van de centrale. Bestaat er op een bepaald moment een overschot aan elektriciteit dan lever je dat gewoon weer terug aan het publieke net. Dit zou dan echter niet ten koste mogen gaan van de andere afnemers (Deze zouden niet meer mogen gaan betalen). Dat dit echter louter toekomstmuziek is blijkt wel uit het feit dat teruglevering van elektriciteit in het publieke net thans niet toegestaan zou worden door onze elektriciteitsleveranciers. Slechts enkele grote industrieën hebben hier toestemming voor. De door hun teruggeleverde elektriciteit wordt echter onredelijk laag vergoed.



Over de principiële, technische juistheid van deze "total-energy" installaties hoeft volgens Ir. de Graaf verder geen twijfel te bestaan. Om het systeem mogelijk te maken zal voornamelijk de kwestie van het terugleveren van elektriciteit en het verkrijgen van een redelijke vergoeding daarvoor een rol spelen. Evenwel zal het grootste "maar" van dit systeem volgens Ir. de Graaf liggen in het feit dat het grote maatschappelijke veranderingen vraagt. Welke dat zijn vermeldt hij echter niet in zijn artikel.

Als we alles nog eens op een rijtje zetten, zien we dat er thans verschillende mogelijkheden zijn om te besparen op het brandstofverbruik door warmte en elektriciteit gecombineerd op te wekken of te gebruiken:

1. Stadsverwarming.
2. Warmte-Krachtkoppeling in de industrie.
3. "Total-Energy" installaties voor woningen.

Dat het bij deze drie niet zal blijven, blijkt wel uit het feit dat de T.H. in Delft al weer bezig is met het ontwikkelen van nieuwe installaties op dit gebied. (Deze installaties werken volgens bovenbeschreven principe zodat men ze als een soort "total-energy" installaties kan beschouwen).

Wat men echter vooral niet vergeten mag is, dat deze installaties op zichzelf geen nieuwe energiebronnen vormen maar alleen een besparing geven op de bestaande energiebronnen. Ze verleggen ons energievraagstuk alleen maar naar een later tijdstip en geven dus geen blijvende oplossing voor ons energieprobleem. Dit houdt in, dat we door moeten blijven zoeken naar duurzame energiebronnen en tot die tijd zuinig moeten doen met energie. Ik zelf zie deze installaties dan ook een beter en langer leven beschoren als ze in combinatie met zon- en windenergie gebruikt worden. Misschien wordt de publieke elektriciteitscentrale dan wel helemaal overbodig!

Tot slot; het Ministerie van Economische Zaken en de elektriciteitsbedrijven zijn van mening, dat stadsverwarming en industrieële warmtekrachtkoppeling zo spoedig mogelijk in het elektriciteitsproductiesysteem dienen te worden opgenomen, mits dat ze economisch verantwoord blijken te zijn. Over installaties zoals die van Ir. de Graaf hebben zij tot dusverre nog geen uitspraken gedaan. Natuurlijk laten al deze systemen en installaties de besparingen op energie door middel van isolatie en gewoon zuinig aan doen met licht en warmte volledig in hun waarde.

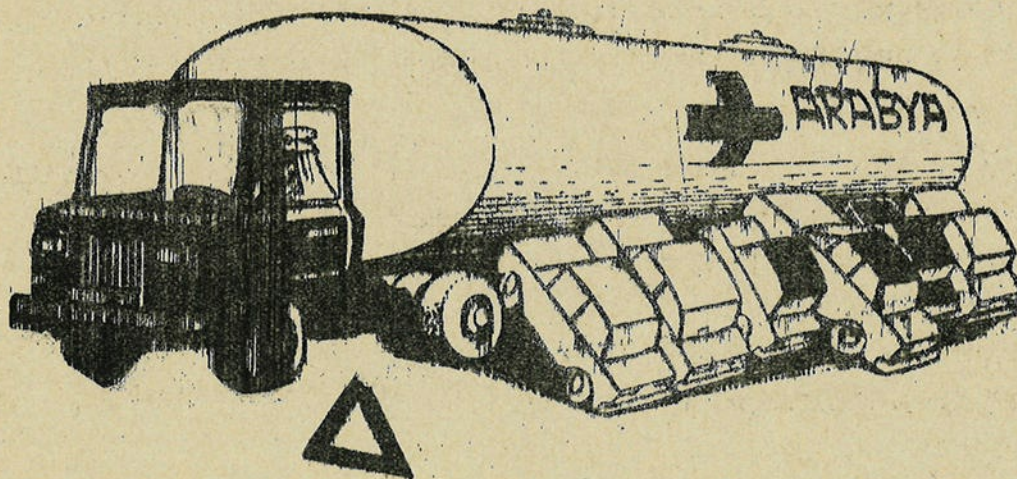
Wilco de Schouwer

LITERATUUR:

Warmte en stroom samen - enorm voordelig, Ir.P.J.de Graaf, de Gelderlander 25-6-1979.

Discussiebijdrage van de KEMA, Ing.P.G.J.Vael, de Gelderlander 25-6-1979.

Stadsverwarming in opmars, de Gelderlander 20-11-1979.



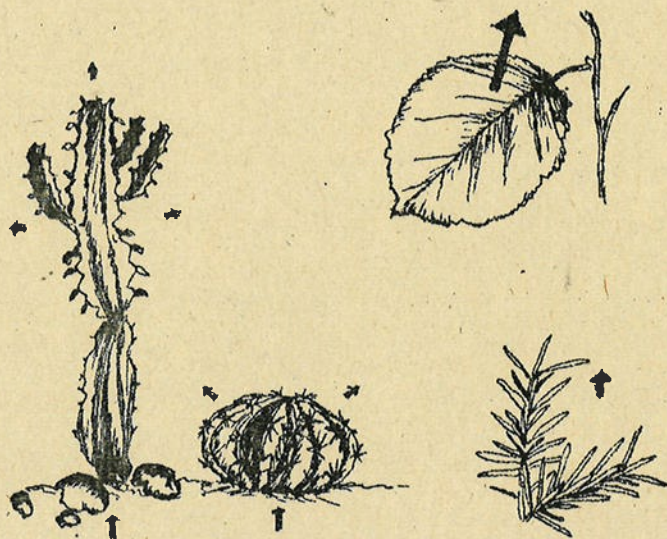
WEET U....

- dat bomen 's winters meer gevaar lopen om uit te drogen dan in een hete zomer?

's Winters als het water in de bodem bevroren is, kunnen de bomen geen water meer opnemen. Toch blijven ze water verdampen, want 's winters schijnt de zon ook. Het kan misschien wel -10°C zijn, maar net boven een blad of een takje, waar de zon op schijnt, kan het makkelijk $+10^{\circ}\text{C}$ zijn. Dit kun je zelf ook voelen;

vriest het en schijnt de zon, dan voel je toch de aangename

warmte van de zon. Een boom blijft dus water verdampen en zou hierdoor al snel verdrogen. Toch staan er nog steeds levende bomen in het bos. Ze hebben er dus iets op gevonden: loofbomen laten hun bladeren vallen, waardoor ze minder water verdampen, naaldbomen hebben hele smalle en dikke bladeren, die bedekt zijn met een dikke laag was om verdamping tegen te gaan.



toch blijven ze water verdampen.....

De naalden (bladeren) van een naaldboom lijken een beetje op kaktussen. De kaktus staat in extreem droge gebieden, de naaldboom in koude. ze lijken op elkaar niet omdat de een het zo koud heeft en de ander zo warm, maar omdat ze alle twee aangepast zijn tegen uitdroging.

- dat bosuilen al weer enige tijd roepen?

Bosuilen zijn al begin november te horen. Je hoort ze vooral tegen de avond als het mooi (onbewolkt) weer is. Ze roepen dan hun karakterestieke oehoe achtige geluid. Vaak hoor je ook een heel ander geluid: "kewiet" De functie van het roepen, is het afgrenzen van het territorium en het lokken van het andere geslacht. Als dit lokken gebeurd is, volgen nog een heleboel andere gedragingen. Hierdoor raken ze met elkaar vertrouwd, gaan een nesthol opzoeken en paren. De eieren, meestal 4-5, zijn wit en worden soms al half januari gelegd, hartje winter.

De meeste mensen kennen nagenoeg geen vogelgeluiden. De koekoek kent iedereen, de bosuil ook.

Er zijn veel mensen die bang worden van dat geluid, terwijl uilen heel onschuldige dieren zijn. Als wij nou muizen waren..... Daar zijn trouwens ook veel mensen bang voor.



- dat cantherellen niet zeldzamer worden door het plukken ervan?

De cantherel of hanekam is een eetbare paddestoel, waarvan men vermoedde dat het aantal in Nederland sterk afgenomen is. Nu is dit bij paddenstoelen heel moeilijk te bepalen, want soms zie je een paddenstoel 5 jaar niet en dan staat hij er plots weer.

Bij de cantherel heeft men onderzoek hieraan verricht. Het bleek inderdaad dat het aantal vindplaatsen sterk achteruit gegaan was.

Hoe kwam dit nu? Kwam het door het vele plukken of door iets anders?

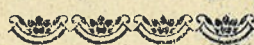
Om hierachter te komen is men naar de plaatsen gegaan waar cantherellen voorkomen. Dit bleken open dennen- of eikenbossen te zijn, met een dunne strooisellaag. Vlakbij de cantherellen groeiden meestal gaffeltandmos, kussentjesmos en diverse soorten korstmos. De zuurgraad van de bodem was vrij hoog (PH 4,2-4,6). In de bossen waar de hanekam vroeger voorkwam, zag men veel minder of geen mossen, het bos was vaak dichter, de strooisellaag dikker en de zuurgraad nog hoger (PH lager dan 4,2). Dit komt omdat het bos ouder is geworden.

Aangezien men in de jaren 30 in het kader van de werkverschaffing massaal dennenbossen had aangeplant, waren er in de jaren 50 en 60 veel groeiplaatsen van cantherellen. Nu is echter datzelfde bos te oud, zodat het aantal groeiplaatsen is afgenomen.

Toch was er nog iets anders waardoor de paddenstoel was achteruitgegaan. Namelijk door luchtvervuiling.

Zoals gezegd komen cantherellen vaak samen met korstmossen. Nu is bekend dat vele korstmossen gevoelig zijn voor luchtvervuiling, er zijn daardoor al enkele soorten in Nederland uitgestorven. De meeste korstmossen treffen we tegenwoordig aan in Drente en op de Veluwe. Vroeger kwam de cantherel op veel plaatsen in Nederland voor, net als vele korstmossen, nu vooral nog in Drente en op de Veluwe.

Door de vervuiling (SO_2) krijgen we zure regen. Deze zure regen zou de al zure bosbodem nog zuurder maken, waardoor de cantherellen zouden sterven.

 **WEET U.....**

Olie wordt EN duur betaald

is slecht verdeeld

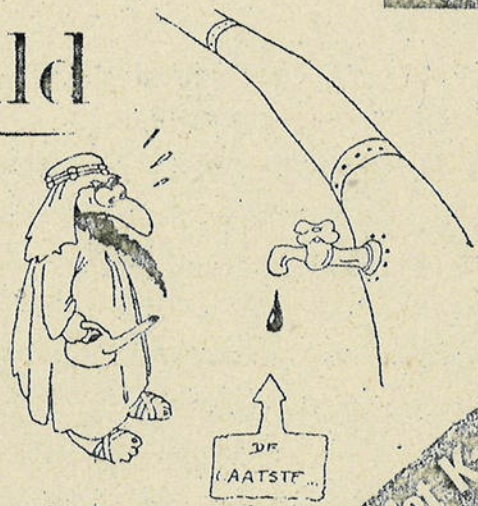
Volker 1949
Tanker verliest vier ton olie

J.V. ILLUSTRATIE van DINSDAG 10 OKTOBER 1978

NIEUW RAPPORT CIA:
Ruim voldoende olie in voorraad

PROTEST TEGEN OILIE

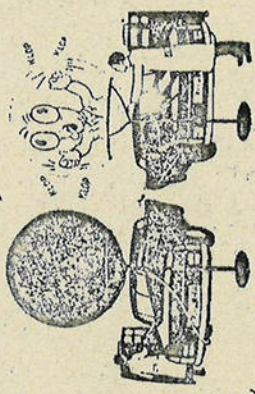
Milieuramp dreigt



Het kanaal is een Dode Zee geworden

Energie-bureau
Haast geboder bij vervanging van olie

(OM TE BEWIJZEN DAT CHEVRON MET F-310 VOLMAAKT ONSCHADELIJK IS NEEMT DE DIREKTEUR VAN CHEVRON PLAATS IN DE BALLON.....)



WIE VERGEEFT DE WETENSCHEPPELIJKE WERKZAMHEID VAN CHEVRON? WIE VERGEEFT DE WETENSCHEPPELIJKE WERKZAMHEID VAN CHEVRON? WIE VERGEEFT DE WETENSCHEPPELIJKE WERKZAMHEID VAN CHEVRON?

De vuile lucht is niet het enige bezwaar dat aan olie kleeft. Over de gehele wereld zijn er maar een paar relatief kleine gebieden waar olie in de grond zit. Nederland moet bijna alle olie invoeren. Dat kost niet alleen veel geld, steeds meer geld maar ook het transport en de opslag zijn gevaarlijke ondernemingen. De grote supertankers (zo groot als twee of zelfs meer voetbalvelden) kunnen door botsingen, mist of zwaar stormweer vergaan. Als zo'n supertanker vergaat komt de ruwe olie vrij. En aangezien olie drijft op water, sluit deze het water als een film van de buitenlucht af. Het leven onder de zeespiegel krijgt daardoor te weinig zuurstof en sterft. Om nog maar te zwijgen over het leven boven de waterspiegel. Misschien weet u het nog van al die olie op de stranden langs onze Noordzeekust en al die dode vogels bedekt met dikke klodders ruwe olie. En dan de opslag. De opslagplaatsen in de havens kunnen makkelijk ontploffen



(Van onze verspreider Charles C. Conk)
LONDEN - Groen en het land zal wat meer weten dat het geen olie heeft. Zelfs wanneer het op het land zit, is het niet meer van andere maatschappijen. Het is een zeer ernstige zaak. Verder tot er absoluut niemand meer te vinden is. Het is bereid overal naar toe te zoeken. Maar we kunnen geen olie vinden waar het niet is.

Protestleuzen in olie vervuילend Bretaⁿie ZWARTE VLOEDGOLF IS KAPITALISTISCH GEKNOEI

EG komt moeizaam tot olie-verdeling

Vk 20/3/78

KERNENERGIE:

voor ons welzijn



Kernenergie: een verhaal met feiten, uitgelekte geheime rapporten, meningen voor en tegen. Ik hoop stof tot nadenken, om over te praten, om een mening over te vormen.

Laat ik beginnen met de feiten. In de maanden oktober en november konden wij de volgende berichten uit de krant halen:

30 okt. Australië: De enige kernreactor van Australië is stilgelegd tot waarschijnlijk maart. Reden: er waren zwaar water en radio-actief tritium uit de reactor gelekt. Gezegd wordt dat de lekkage ongevaarlijk is voor de omgeving.

3 nov. Engeland: Het bureau voor atoomenergie heeft daar bekend gemaakt dat er in 1979 zo'n 7 ton buitengewoon giftig en schadelijk uranium zoek zijn geraakt bij fabrieken die kernmateriaal gebruiken.

5 nov. Frankrijk: Op aandringen van vakbonden heeft de Franse Nationale Electriciteitsmaatschappij het in werking zetten van twee kerncentrales uitgesteld. Volgens de vakbonden vertoonden de reaktorketels en enkele vitale stoombuizen diepe scheuren. Daardoor zou dodelijk radio-actief stoom kunnen ontsnappen. Een dag eerder had de Franse minister van Industrie, André Giraud, de centrale veilig verklaard en toestemming gegeven de centrale in werking te zetten.

*YOU HEBBEN ZE ZEKER OOK VERTELD
DAT DIT SPUL MELEMAAL NIET GEVAARLIJK IS?!*



6 nov. Finland: In een Finse kerncentrale in het zuidwesten van het land is tot twee maal toe radio-actieve damp vrijgekomen. De radio-actieve stoom ontsnapte via een kapot ventiel.

14 nov. Japan: Door het plaatsen van een verkeerde afsluiter is in een kerncentrale in de Japanse stad Takahama ongeveer 80 ton koelwater radio-actief besmet geraakt. Volgens de autoriteiten is er geen gevaar van besmetting van de omgeving, daar het water binnen de reactor is gebleven.

19 nov. Duitsland: Bij de kerncentrale in Ohu in Beieren is ongeveer 200 liter radio-actief water uit het verwarmingsgebouw ontsnapt. Een geringe hoeveelheid is via een afwateringskanaal in het zijkanaal van de Isar terechtgekomen. Het kommentaar van het Beiers Ministerie van Milieuzaken was dat er geen enkel moment gevaar heeft bestaan voor personeel of de bevolking in de omgeving.



20 nov. Nederland: De kerncentrale in Borssele die stil ligt voor de jaarlijkse wisseling van splijtstof zal als gevolg van aantasting van ongeveer 200 waterpijpjes in de stoomgeneratoren langer buiten bedrijf blijven, dan de bedoeling

was. De reparatie van onder andere 50 pijpjes, waarvan de wanddikte voor meer dan de helft was aangetast, moet uitgevoerd worden door een groot aantal technici, omdat voor dit soort gevaarlijke werkjes 1 man maar 2,5 minuten eraan mag werken. Bij de reparaties ontstond (buiten het nucleaire deel) een brandje dat snel geblust kon worden.

Tot zover wat er gebeurd is. En nu wat er volgens recente gegevens kan gebeuren:

19 nov. Nederland: In de Vara-aktualiteitenrubriek "Achter het Nieuws" werden enkele geheime rapporten uit binnen- en buitenland bekend gemaakt:

- 1) een geheim rapport over de kerncentrale in Obrichheim (Duitsland) van het Ministerie van Binnenlandse Zaken vermeldt dat deze centrale niet bestand is tegen gevaren van buitenaf, bijvoorbeeld een neerstortend vliegtuig; - bij lekkages in het koelsysteem kan explosief radio-actief waterstofgas ontstaan; - in sommige gevallen kan de centrale niet meer veilig uitgeschakeld worden. Tussen haakjes: deze centrale lijkt als twee druppels water op die van Borssele.
- 2) een geheim EEG-rapport over de kerncentrale in het Belgische Doel (7 km van de Nederlandse grens bij Zeeuws-Vlaanderen) komt tot de conclusie, dat een eventuele ramp met de eerste centrale in Doel (er staan er twee) zeker één miljoen slachtoffers zal vergen. Hetzelfde rapport geeft aan, dat de centrale in Doel verre van veilig is.
- 3) Nederlandse politici hebben toegegeven dat ze niet voldoende op de hoogte zijn van het kontrakt dat de Zeeuwse Electriciteitsmaatschappij en exploitant van Borssele heeft afgesloten met de Franse opwerkingsfabriek in Cap La Hague. "Achter het Nieuws" heeft onder andere onthuld dat het hoogwaardig radio-actieve afval dat in de opwerkingsfabriek overblijft, teruggestuurd kan worden naar Zeeland. Verder is de Zeeuwse Elektriciteitsmaatschappij verplicht 5 miljoen gulden bij te dragen in de kosten van uitbreiding van de opwerkingsfabriek.. Al deze zaken zijn tot nu toe steeds in de doofpot gestopt.

Nog meer nieuws rond kerncentrales:

23 okt. Nederland: Volgend de Shell-topman drs. Dick de Bruijne moeten in de komende 20 jaar in de niet-kommunistische wereld 500 kerncentrales worden gebouwd om in de energiebehoeften te kunnen voorzien.

24 okt. Amerika: De gouverneur van de staat Nebraska heeft opdracht gegeven tot sluiting van een stortplaats van radio-actief afval in de Nevada-woes-

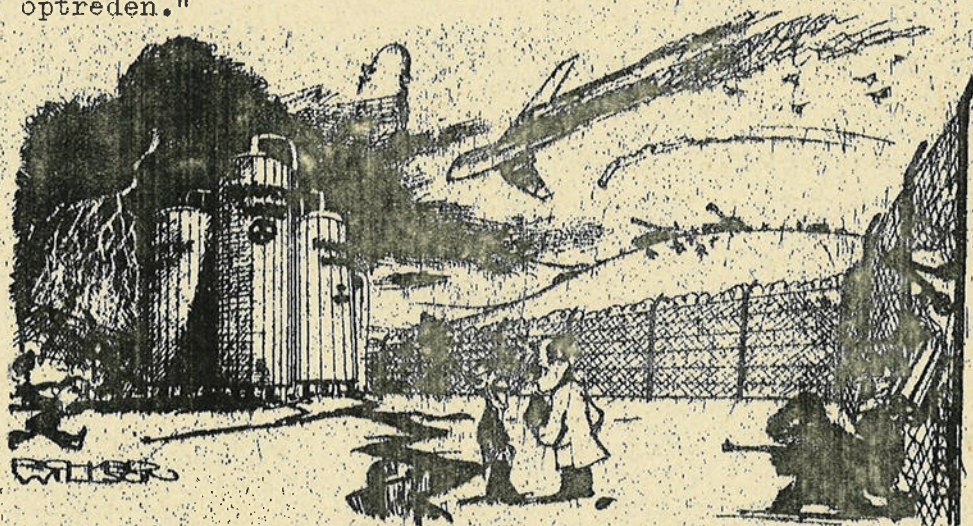
tijn. De reden was dat een aantal vaten buiten het terrein van de stortplaats waren begraven.

6 nov. Amerika: In de Verenigde Staten zullen geen vergunningen voor de bouw van kerncentrales worden afgegeven tot het rapport over het veiligheidsonderzoek klaar is, zo heeft de Commissie van Toezicht op de Nucleaire Industrie meegedeeld.

6 nov. Zwitserland: De "Doe-het-zelf-actiegroep 007" heeft op de kerncentrale in Graben een bomaanslag gepleegd. De schade aan de centrale bedroeg meer dan een miljoen gulden.

Tot zover wat "feitjes" die U mee kunt nemen in de "brede maatschappelijke discussie" over kernenergie. Maar let op: de voorstanders van kernenergie zullen met tegenargumenten komen. Een voorbeeldje gelezen op 19 oktober:

Mr. W.J. Geertsema, commissaris der Koningin in Gelderland en president-commissaris van de Gemeenschappelijke Kernenergiecentrale Nederland (GKN) over de reeks van ongevallen en ongelukjes in en rond de kerncentrales: "Ik geloof die kranten niet. Als hier in Dodewaard de centrale wordt stilgelegd om te controleren of er geen haarscheurtjes zijn opgetreden, dan rent er meteen iemand naar de krant om te zeggen dat er een ongeluk is gebeurd. Nee, de meeste verhalen worden uit de duim gezogen". En verder over Harrisburg: "In feite is er niets gebeurd. Het ongeluk bewijst alleen maar welke gekke dingen er kunnen plaats vinden, zonder dat er sprake is van een ramp." Zijn chef mr. A. de Run vult aan: "Volgens cijfers van de Amerikaanse Gezondheidsraad zal er de komende 20 jaar als gevolg van het ongeluk in en rond Harrisburg slechts één extra kanker geval optreden."



Hierbij moeten mij toch enkele dingen van het hart. Op de eerste plaats moeten wij schijnbaar de heer Geertema wel geloven in zijn kranteartikel en alle andere berichten, die vaak via onafhankelijke kanalen naar voren komen, niet. Daar komt nog bij dat de heer Geertsema duidelijk zelf belangen heeft bij de kerncentrales, al was het alleen maar omdat hij president-commissaris is van de GKN.



Op de tweede plaats tonen al die mankementen aan kerncentrales voor mij duidelijk aan, dat er iets kan gebeuren met deze centrales. Dat het tot nu toe nog niet gekomen is tot een echte ramp is alleen maar toe te juichen. Voor de heer Geertsema moeten er echter eerst rampen gebeuren, voordat hij overtuigd raakt van de gevaren.



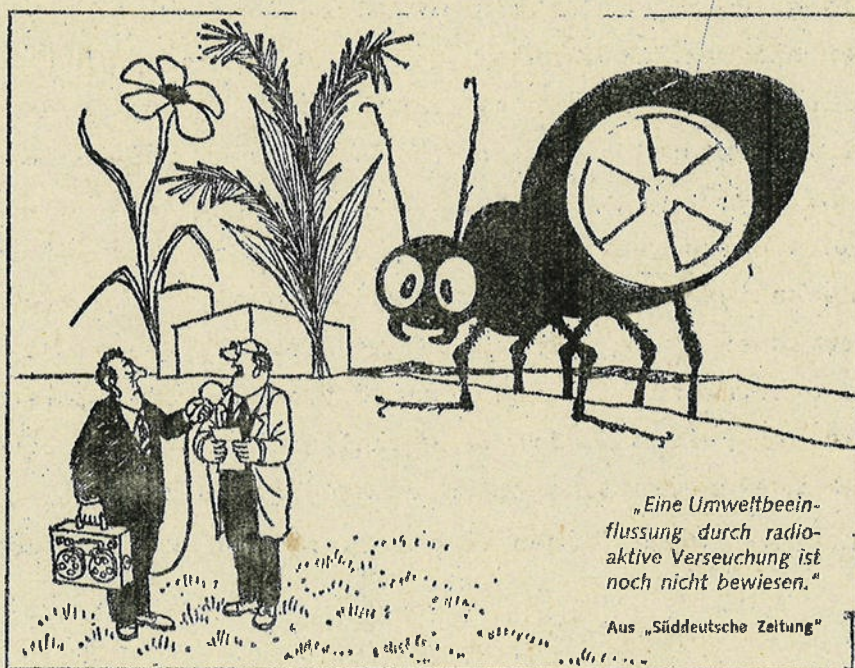
Op de derde plaats: Wat is het gevolg van een heel geringe hoeveelheid radio-actieve straling op de lange duur? Volgens de direktoren en de deskundigen die verbonden zijn aan kerncentrales, zijn er geen schadelijke effecten voor de gezondheid van de mens. Dat kunnen we tenminste steeds weer lezen in de krant, als er kleine hoeveelheden radio-actieve straling zijn vrijgekomen. In de week van 2 november was een groep van Amerikaanse, Duitse en Engelse stralingsdeskundigen in ons land. Deze groep presenteerde uit onderzoeken gegevens, waaruit blijkt dat ook een heel geringe hoeveelheid radio-actieve straling op de lange duur voor de mens nadelige gevolgen kan hebben. Die gevolgen zijn onder andere: bloedkanker, andere vormen van kanker en versnelde veroudering. Zelfs kinderen kunnen kanker krijgen als hun moeder vaak met röntgenstralen is onderzocht. Op zijn minst kun je hieruit afleiden dat de deskundigen het niet eens zijn. Ik zelf ben echter geneigd om meer waarde te hechten aan de woorden van onafhankelijke stralingsdeskundigen, dan aan de woorden van de deskundigen die hun brood verdienen bij de kerncentrales. Maar laat ik terugkomen op de woorden van de heer Geertsema. Hij benadrukt dat de Dodewaardse kerncentrale geen commerciële onderneming is. "In tegendeel er moet elke dag geld bij. Als we werkelijk commerciëel zouden denken, zouden we de zaak moeten sluiten, zoals de actiegroep dat wil. Dat er dan zo'n honderd mensen op straat komen te staan, zal de aktievoerders zeker niet hinderen."

Zo het grote woord is er weer uit, wij zijn aanbeland bij het argument van de werkgelegenheid. Sluiting van de kerncentrales betekent natuurlijk dat er mensen zijn die dan ander werk moeten vinden. Maar voor een industrie waarin zoveel geld geïnvesteerd moet worden, levert dit toch erg weinig werkgelegenheid op. Maar goed, zelfs deze mensen hebben natuurlijk recht op werk. Als het geld dat nu voor kerncentrales gebruikt wordt, geïnvesteerd wordt om onderzoek van alternatieve vormen van energie-opwekking te stimuleren en om al bestaande alternatieve vormen van produktieprocessen op te starten, dan kunnen de mensen die nu in kerncentrales werken, daar terecht. En als we de energie-opwekking eindelijk eens kleinschaliger gaan aanpakken, kunnen er zelfs nog veel meer mensen in deze bedrijfstak werk vinden.

Een andere voorstander van kernenergie aan het woord: prof. ir. P. Mostert, onder andere hoofd van de afdeling Reactorfysica van de KEMA.

Prof. Mostert: "Het jaarlijks aantal doden per centrale van 1000 Megawatt bedraagt bij het stoken van kolen 1,5, bij olie en gas 0,5 en bij het gebruik van uranium 0,05." (Hiermee worden de acute slachtoffers bedoeld, die bij de winning en het transport van de grondstoffen en het bedrijf van de centrales vallen) "Kolen zijn dus dodelijker dan kernenergie".

- (zijn commentaar op Harrisburg) "Zelfs als er domme kerels aan een slechte installatie staan te werken, heeft Harrisburg bewezen dat het nog mogelijk is om de radio-aktiviteit binnen de centrale te houden."
- De aandacht die het radio-aktieve afval krijgt, is volgens hem zwaar overdreven. Het is volgens hem gemakkelijk veilig onderaards op te slaan en bovendien is het een kleine hoeveelheid. "Begraaf het maar in mijn tuin," suggereert Mostert zelf.



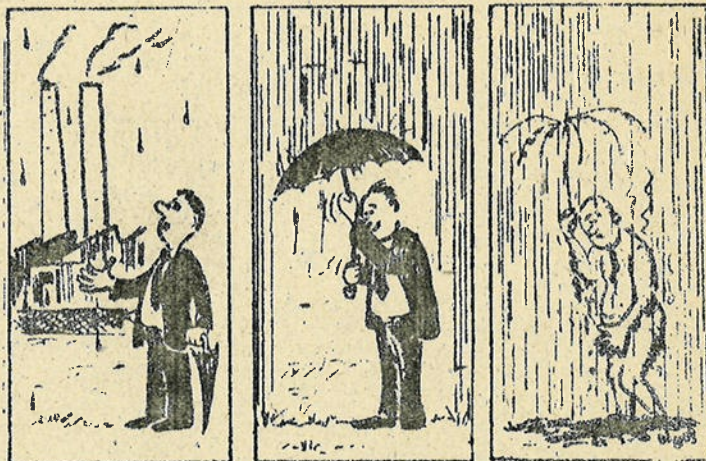


Het commentaar van A. van Tijen en M. Balt met de ingezonden stukken van de Volkskrant spreekt volgens mij voor zich.

Terecht voert professor ir. P. Mostert van de KEMA aan dat bij de winning van steenkool relatief een groot aantal slachtoffers valt. In alle landen waar arbeidsinspecties slecht functioneren, waar lonen laag en menselijke arbeid dus goedkoop is en waar vakbonden weinig of geen zeggenschap hebben, zal bij de winning van fossiele brandstof een zeer hoog percentage slachtoffers blijven vallen. Daartegenover stelt prof. Mostert dat bij de winning van uranium relatief weinig acute slachtoffers vallen door de moderne werkmethodes bij de winning. Zeer juist, want uraniumwinning is een "long term killing processor". En daar lees ik in het kranteartikel niets over.

Is prof. Mostert op de hoogte van het bestaan van de American Indian Environmental Council of Albuquerque, die onlangs een grote meeting heeft gehouden aan de voet van de Mount Taylor (een van de vier heilige bergen zoals de Navahos hem noemen)?

Zij protesteerden door tegen de genocide, de volkenmoord, die thans gaande is tegen de Indianen die in de uraniummijnen in het zuidwesten van de VS werken. Een voorbeeld: van de Navaho-mijnwerkers die in de uraniummijn van Kerr McGee in Shiprock werken, zijn er thans 25 aan longkanker gestorven, terwijl 45 mijnwerkers in het "terminale" stadium verkeren (bijna dood, grofweg gezegd). Duizenden tonnen radio-actief mijnbouwafval is daar en in andere gebieden langs de wegen gedumpt. Medisch wetenschappelijk onderzoek en ordening van gegevens over de specifieke aandoeningen van het menselijk lichaam, die kunnen ontstaan bij de winning en verwerking van uranium, tot hanteerbaar statistisch materiaal komt nu pas goed op gang. Ik hoop dat deze gegevens na serieuze bestudering, ook deel uit zullen maken van de discussies.



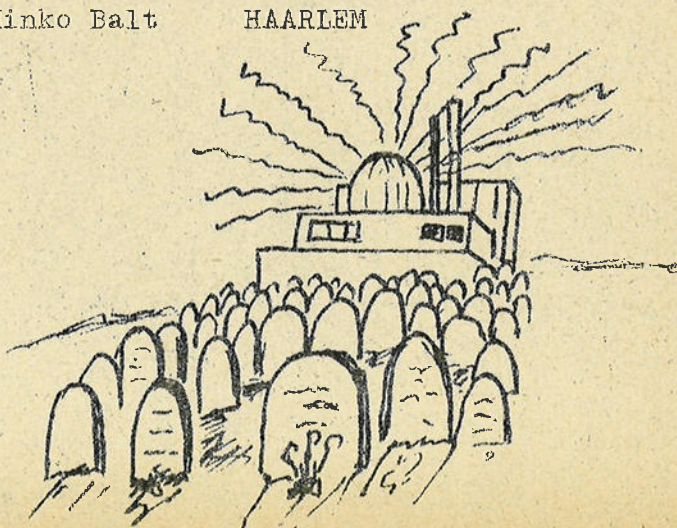
GEVAREN EN ONGELUKKEN

De uitspraken van ir. P. Mostert zijn zelfs dan uiterst dubieus, wanneer men zich beperkt tot acute slachtoffers. Bij een van de ergst denkbare ongelukken met een kerncentrale (het smelten van de uraniumstaven) vallen duizenden acute slachtoffers, terwijl jaren daarna nog steeds mensen zullen sterven aan allerlei vormen van kanker.

Laat de heer Mostert dit buiten beschouwing omdat hij nog in de waan verkeert dat de kans op een dergelijke ramp is vast te stellen door middel van een simpel kansberekeningsommetje? Ik mag hem er misschien op wijzen dat zelfs de schrijvers van het Rasmussenrapport hun lijvige boekwerk als achterhaald beschouwen. Niet voor niets wijst prof. dr. J.D. Fast, ook een deskundige, in een artikel in de Tijd op een hoofdwet van de techniek: "alles wat in de techniek mis kan gaan, gaat ook op een gegeven ogenblik mis." Hij vraagt zich dan ook terecht af: "We weten dat kernenergie niet kan. Toch gaan we door. Zijn we dan gek?"

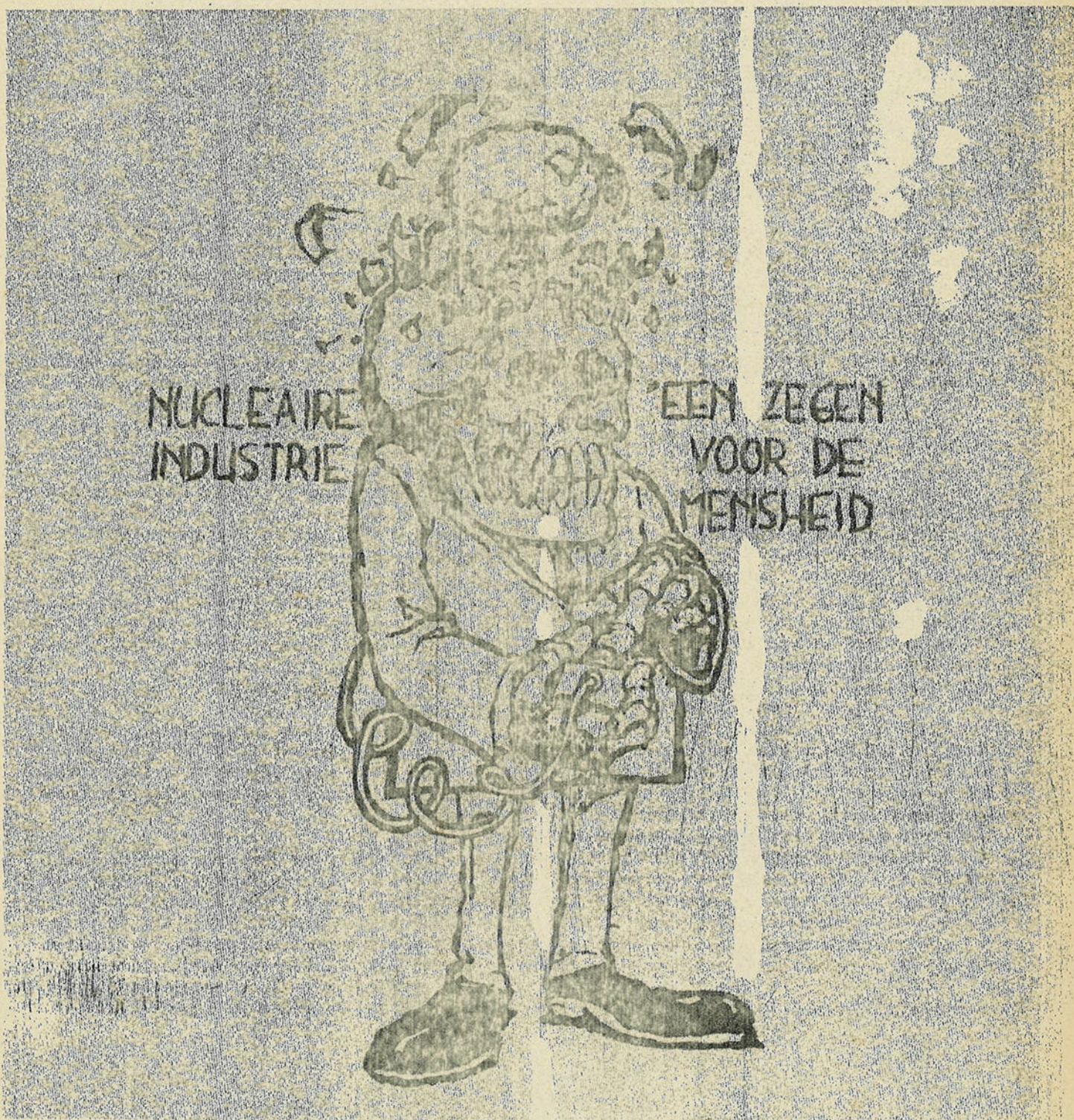
Minko Balt

HAARLEM



A. van Tijen DIEREN

Natuurlijk is hiermee niet alles gezegd over de nadelen of voordelen van kerncentrales en amper heb ik iets gezegd over de alternatieve vormen van energie-opwekking, maar dat was mijn opzet ook niet. Het enige wat ik heb willen aangeven is dat de bovenstaande argumenten voor mij voldoende aanleiding bieden om heel skeptisch en afwijzend tegenover kernenergie te blijven staan en te blijven roepen om alternatieve middelen en onderzoek daarnaar.



harrie mortiaux

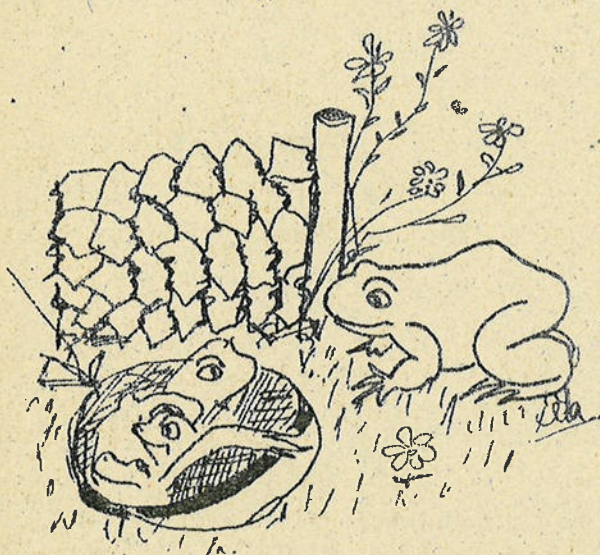
SUBWERKGROEP AMPHIBIEËN

RAPPORT "Het overzetten van amphibieën in Groesbeek(1979)."

Het rapport "Het overzetten van amphibieën in Groesbeek (1979)" is uit. Hierin staan de gegevens van de vangsten van dit jaar, het afzetten van de Knapheideweg en de schoonmaakactie van de vijver bij het Zwaantje vermeld. Een en ander hierover heeft u ook al kunnen lezen in het Groesbeeks Milieu Journaal 1979 - 10. Het rapportje is tegen een kleine vergoeding te verkrijgen bij de Vraagbaak.

Tunnel voor amphibieën onder Oude Kleefsebaan?

Op zaterdag 7 december j.l. had de Subwerkgroep Amphibieën de heer P. van Zalinge, secretaris van de Natuurbeschermingscommissie Zuid-Kennemerland (N.Holland) op bezoek. Piet van Zalinge is bioloog - coördinator van de actie "Redt de Pad".

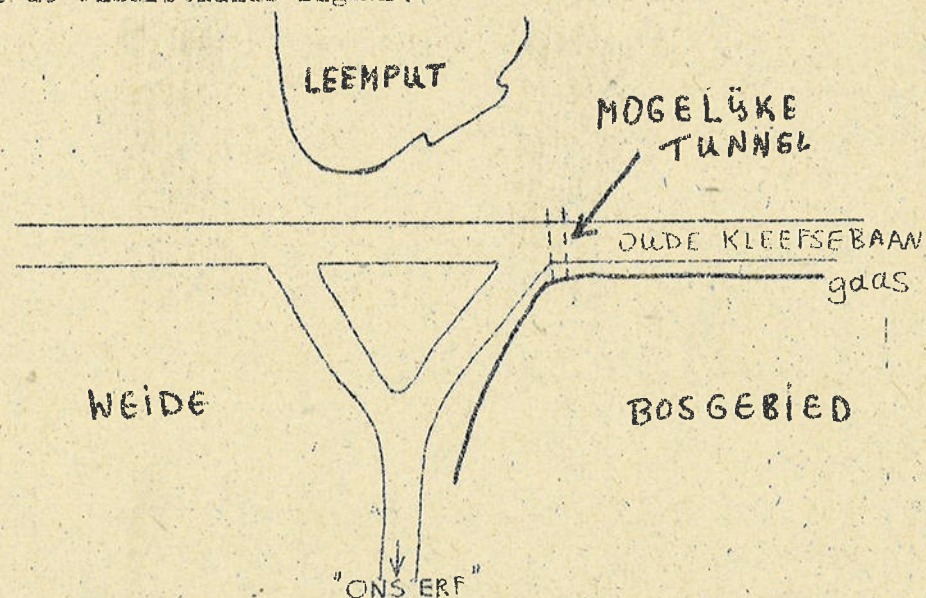


Bij deze actie worden sedert 1974 padden, die een weg bij Bloemendaal (Haarlem) wilden oversteken, gevangen en de weg overgezet. Dit gebeurde ongeveer op dezelfde manier zoals wij dat doen. Bij deze actie waren veel vrijwilligers ingeschakeld. Piet van Zalinge vindt het namelijk erg belangrijk, dat de plaatselijke bevolking nauw bij de acties is betrokken.

Sedert februari 1979 zijn onder de betreffende verkeersweg op de hoofdroutes via welke de padden normaal in de trekperiode trekken, een vijftal grote buizen aangebracht. De buizen konden worden aangebracht door ze onder de weg door te persen, de weg hoefde dus niet opengebroken te worden. De kosten konden via een eigen opgericht fonds, waarop particulieren, bedrijven etc. geld konden storten, worden betaald. De actie is daar een volledig succes geworden, de dieren liepen inderdaad door de buizen heen om vervolgens "ongestoord" hun paarplaats te kunnen bezoeken. De Universiteit van Amsterdam heeft over dit alles een studie gemaakt.

Samen met Piet van Zalinge hebben we de plaats op de Oude Kleefsebaan ter hoogte van "Ons Erf" bezocht. Het lijkt erop, dat het hier ook goed mogelijk moet zijn om op dezelfde manier als in de gemeente Bloemendaal een buis onder de Oude Kleefsebaan aan te brengen. Dit

zou dan moeten gebeuren op de plaats, waar normaal de grootste trek plaats vindt. Uit de waarnemingen van 1978 en 1979 blijkt, dat dit precies rechts van de weg vanaf de weg van "Ons Erf" naar de Oude Kleefseweg zou kunnen gebeuren. Zie de onderstaande figuur:



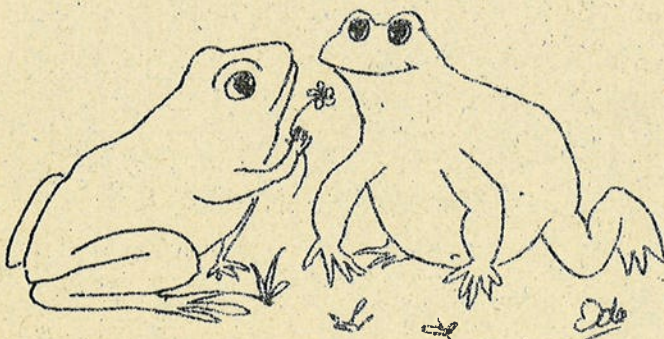
Evenals in Bloemendaal zou er dan gaas zodanig geplaatst moeten worden, dat de amfibieën gedwongen worden om via de dan ontstane tunnel (de buis) onder de weg door te lopen om vervolgens aan de andere kant de heuvel naar de Leempot op te kruipen.

We zullen de mogelijkheden onderzoeken en de zaak na overleg met de directie van "Ons Erf" aan de gemeente Groesbeek voorleggen. Het ziet er in ieder geval veelbelovend uit.

Momenteel is Piet van Zalinge, een enthousiast natuurbeschermer, bezig met een actie om de egels, die zoveel door het verkeer worden doodgereden, te beschermen.

Wat betreft de mogelijkheden bij de vijver aan de Meerwijkselaan, daar zullen we eerst bekijken om hoeveel amfibieën het nu werkelijk gaat. Vorig jaar is daar geconstateerd, dat er zo'n 600 tot 700 padden (!) zijn doodgereden. Eerst zullen ook daar padden, kikkers etc. in emmers gevangen en overgezet worden. Daarna kunnen we ook daar de mogelijkheden van het aanbrengen van een of meerdere buizen onderzoeken.

Nadere berichten over deze acties zullen nog volgen.



Jo de Valk,
namens de Subwerkgroep
Amfibieën.

Schoonmaakactie amfibieënpoel

Objekt : Poel Het Zwaantje, Biesseltsebaan, 250 NW van de Mookse Baan
Gemeenten : Mook en Middelaar, Groesbeek
Coördinaten : 46B+E; 190,725 - 419,850
Datum : 27 oktober 1979

Op de grens van Groesbeek en Mook, juist op Mooks grondgebied, is een vee-
drinkpoel gelegen waarin zich veel amfibiesoorten voortplanten. De poel ligt
boven op de stuwwal in een weiland op 25 m van de bostrand (Gem. Groesbeek). Ze
is waarschijnlijk ontstaan door grindwinning. Door een ondoorlatende laag
in de bodem kan de zeer hoog boven het grondwater gelegen poel water blijven
bevatten. De ouderdom is onbekend. Eigenaresse is het klooster van de Zusters
van Bethanië te Mook; het terrein wordt beheerd door de Heidemij.

Dergelijke poelen worden in Nederland steeds zeldzamer, zo ook in Groesbeek
en omgeving. Dit is voor de Werkgroep Milieubeheer Groesbeek (WVG) een reden
om zich in te spannen deze poel geschikt te houden voor amfibieën.

De poel is ca. 15 m lang en 8 m breed. De gemeten diepte in het midden was
+ 1,5 m. Op de bodem bevindt zich een dikke modderlaag. De poel ligt ca. 1 m
lager dan het weiland en heeft vrij steile kanten. Aanvankelijk bestond de
poel uit open water met oevervegetatie, thans was de poel vrijwel geheel dicht-
gegroeid met Mannagras (*Glyceria fluitans*). In het midden was een kleine open
plek met Drijvend fonteinkruid (*Potamogeton natans*).

Op 12 april 1979 werd eerder een bezoek aan de poel gebracht. Toen werden er
in aangetroffen: Kleine watersalamander (*Triturus vulgaris*), Grote watersala-
mander (*T. cristatus*), Alpenwatersalamander (*T. alpestris*) en Bruine kikker
(*Rana temporaria*). Er was toen beduidend meer open water dan nu. Bekend is dat
ook de Groene kikker (*Rana esculenta Complex*) en de Gewone pad (*Bufo bufo*) er
zich in voortplanten.

Om de poel te beschermen tegen de jeugd, die daar volgens de WVG te vaak kwam
vissen, werd door deze werkgroep in het voorjaar van 1973 rondom de poel een
afrastering met puntdraad aangebracht. Op één plaats kon het vee het water van
de poel nog bereiken, waardoor het de functie als drinkpoel niet verloor. Deze
afrastering heeft wel het dichtgroeien van de poel bevorderd.

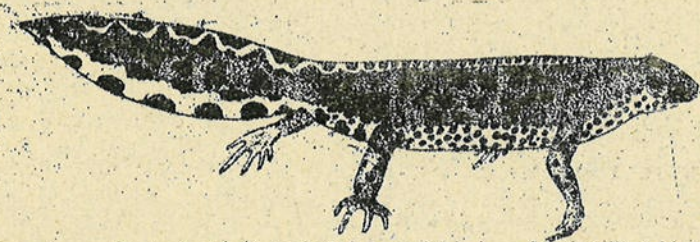
Om de poel vooral als voortplantingsbiotoop voor salamanders geschikt te houden
was het hoognodig dat deze geschoond werd. De WVG voerde deze actie uit met
toestemming van eigenaresse en beheerder. Het RIN had de WVG geadviseerd deze
actie eind oktober uit te voeren.

De ingreep bestond uit het met lange harken uit het water trekken van het drijvende grasdek en het verwijderen van afval (hout, plastic) uit het water. Het plantenmateriaal werd met een tractor afgevoerd naar het tegenoverliggende bos, waar het in een ondiepe kuil op 50 m afstand van de poel werd gedeponeerd. Het vegetatiedek en de modderlaag op de oever zelf was te dik om met handkracht afgevoerd te kunnen worden, vandaar dat de ongeveer 1 m brede oeverzone ongemoeid is gelaten. De oever heeft daardoor een zwak glooiend profiel gehouden.

Tijdens het schonen werd slechts 1 salamander zwenmend in het water aangetroffen (waarschijnlijk Triturus cristatus). Ondanks het verwijderen van de geweldige hoeveelheid plantenmateriaal (die steekproefsgewijs werd onderzocht) en het omwoelen van de bovenste modderlaag werden verder geen salamanders waargenomen. Het ligt voor de hand dat de meeste salamanders op het land zullen overwinteren. Wel kwamen tijdens het schonen veel Bruine kikkers (Rana temporaria) tevoorschijn: \pm 20 adulte dieren ($\delta\delta$ + ♀♀) en enkele tientallen juveniele dieren. Het was duidelijk dat deze dieren onder water in de modder zullen overwinteren. De verstoorde dieren werden gevangen en in een emmer bewaard om tijdens de ingreep geen letsel op te laten lopen. Na de aktie werden ze weer in het water vrijgelaten. Tijdens het schoonharken van het diepste deel van de poel vertoonde zich even een adulte Groene kikker (Rana esculenta Complex) aan het wateroppervlak. De watertemperatuur bedroeg 6°C .

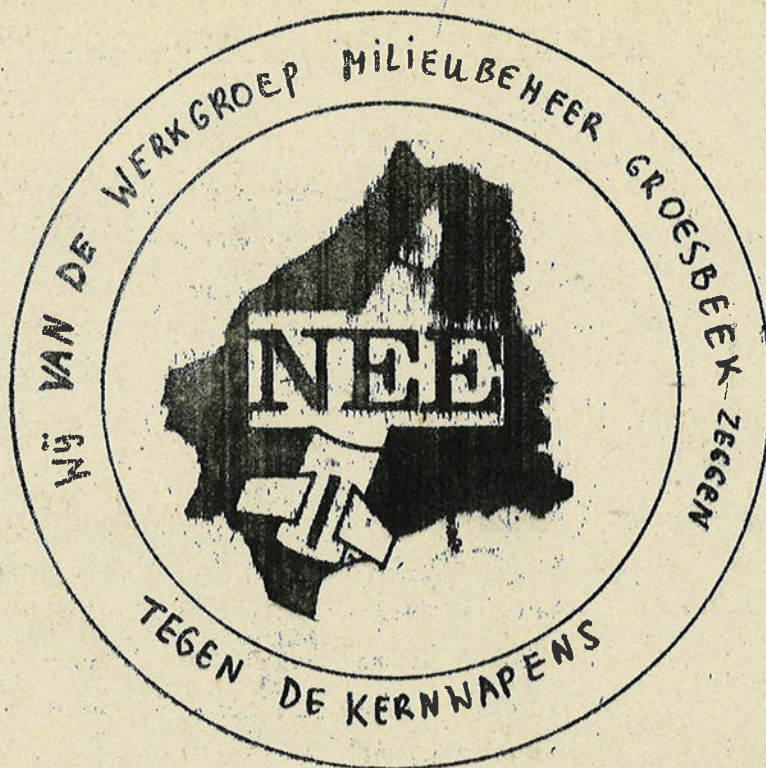
De situatie vóór, tijdens en na de aktie is fotografisch vastgelegd (archief RIN).

Het puntdraad werd voor de aktie verwijderd en zal voorlopig niet opnieuw aangebracht worden. Alleen wanneer er te veel vee in de wei komt of wanneer er te veel mensen komen vissen, zal de afrastering weer hersteld worden. De WMG heeft zich met dit toezicht belast.

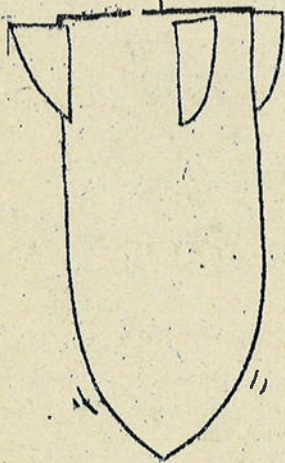


Leersum, 29 oktober 1979

A.H.P. Stumpel



Arno Arents
Henny Brinkhof
Martin van de Bos
Rudy van Duynhoven
Henny de Graaf
Eric van Haaren
Jacobien van Haaren
Hans de Jong
Toine de Jong
Wim Lebbink
Elly Loeffen
Harry Mortiaux
Gerard Müskens
Jan Norp
Marian Reichgelt
Sjef Reichgelt
Wilco de Schouwer
Jos Selten
Johan Thissen
Jo de Valk



Verlag thema-avond Middengebied.

Op 7 november, jl. organiseerde de Werkgroep Milieubeheer Groesbeek een thema-avond over het Middengebied. Deze avond was bedoeld om eens diepgaand over het Middengebied te praten en om te proberen een duidelijk standpunt over het Middengebied in te nemen.

De avond werd mede door het slechte weer en het feit dat er Europa-cup voetbal op de tv. was maar matig bezocht. Onder de aanwezigen bevonden zich o.a. Theo Hermsen (GBG) en Diny Theunissen (PvdA).

Hans de Jong opende de avond met een verhaal over het ontstaan van het gebied en de landschappelijke betekenis daarvan. Het landschap van Groesbeek heeft een lange voorgeschiedenis doorgemaakt. Er worden in Groesbeek aardlagen aangetoond die een ouderdom bezitten van 200.000 en 1.600.000 jaar, wat voor Nederlandse begrippen erg oud is. Ook werd beschreven hoe Groesbeek door stuwwallen als een hoefijzer omgeven is.

Groesbeek neemt binnen Nederland een bijzondere plaats in doordat:

- er landschapsvormen voorkomen die nergens meer in Nederland worde aangetroffen;
- er door de plooiingen in het gebied (relief) er zoveel vergezichten zijn dat het in die zin recreatief zeer belangrijk is.

Hans de Jong besloot zijn verhaal dan ook met de mededeling dat Groesbeek wat haar landschapskarakter betreft, eigenlijk één groot natuurreservaat zou moeten worden, waar niet meer in gebouwd zou mogen worden.

Vervolgens lichtte Jan Norp op zijn beurt toe, hoe de Gemeente Groesbeek tot de beslissing gekomen is om in het Middengebied te gaan bouwen.

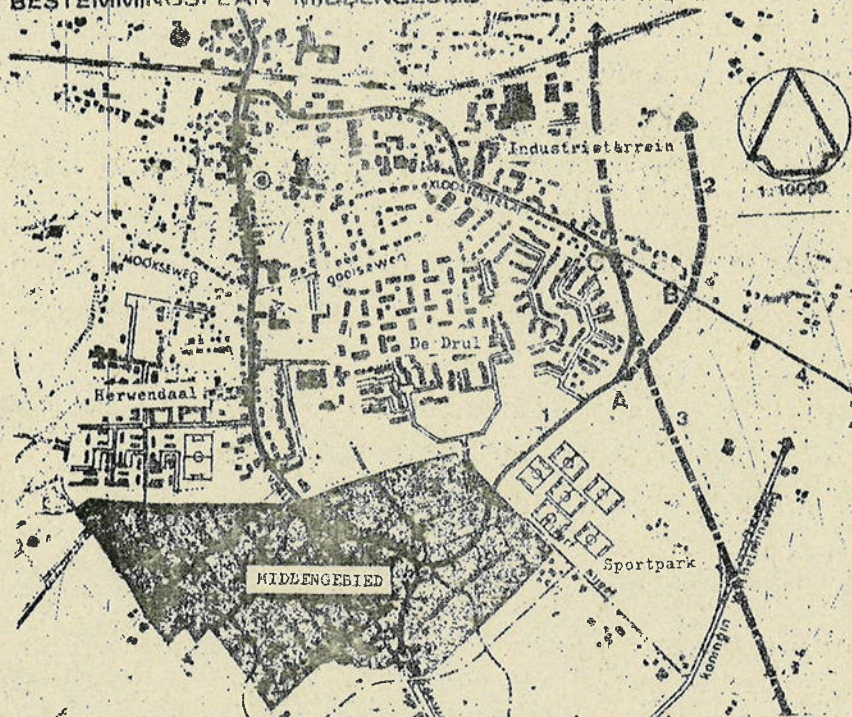
Aan de hand van structuurplannen, basisontwikkelingsplannen etc. werd er uitgelegd dat als men naar de woningbehoefte kijkt, er ongeveer 100 woningen per jaar moeten worden gebouwd.

Op grond van allerlei overwegingen, verkregen uit diverse rapporten en kaarten, heeft de Gemeente Groesbeek toen het Middengebied gekozen om te gaan bouwen. Een reden verder was ook dat de bebouwing een aansluiting zou gaan vormen van de Breedeweg met Groesbeek-Dorp. Bij de toewijzingen van de woningen in het Middengebied legde Jan Norp verder uit, dat er zeker rekening gehouden wordt met de geschiktheid en betaalbaarheid ook voor de Groesbekenaren.

Na deze twee voordrachten ontstonden er af en toe verhitte discussies.

Hieruit bleek duidelijk dat er door de Gemeente Groesbeek geen gerichte studies zijn gemaakt van de mogelijkheden om op andere plaatsen binnen de gemeente te bouwen. Er is wel een studie geweest, een universitair onderzoek in 1975, maar deze studie is noch voor het Streekplan Midden Gelderland, noch voor het beslissen van bouwen in het Midden-gebied gebruikt.

BESTEMMINGSPLAN MIDDENGEBIED GEMEENTE GROESBEEK



- 1 = Nieuwe Drulsweg
- 2 = Tracé Randweg in voorbereiding
- 3 = Oud Tracé Randweg (Structuurplan 1970)
- 4 = Hoge Horst
- A-B = gedeelte van Nieuwe Drulsweg (Structuurweg) waartegen door Werkgroep bezwaar is gemaakt.
- A-C = voorgestelde wijziging

Zo'n studie behoorde eigenlijk als basis te worden gebruikt voor een stedenbouwkundig bestemmingsplan, aldus de heer Bredie. Het bleek duidelijk dat er bij politieke beslissingen veel te gemakkelijk over argumenten als landschappelijke waarde e.d. wordt gestapt. Er zijn voorbeelden in Nederland (Twente, Texel) waar bij dergelijke beslissingen wel terdege met zulke aspecten rekening wordt gehouden. Bovendien was de bevolking in deze plaatsen ook veel meer bij de zaken betrokken. Dit was in Groesbeek echter niet het geval.

Vervolgens kwamen op de avond nog allerlei andere aspecten aan de orde zoals: waarom moeten er nu 600 woningen in een groep in het Middengebied gebouwd worden, het is toch beter om dit verspreid in kleinere eenheden, bijvoorbeeld 100, elders in Groesbeek te doen? Lost bebouwing van het Middengebied de woningbehoefte eigenlijk wel op?

Waar moet al dat verkeer heen, dat er straks zal komen, als er in het Middengebied woningen staan?

Is dit weer een opening voor de Randweg? Waar zijn de grenzen voor de uitbreiding van Groesbeek. Men kan toch niet onbeperkt blijven bouwen?

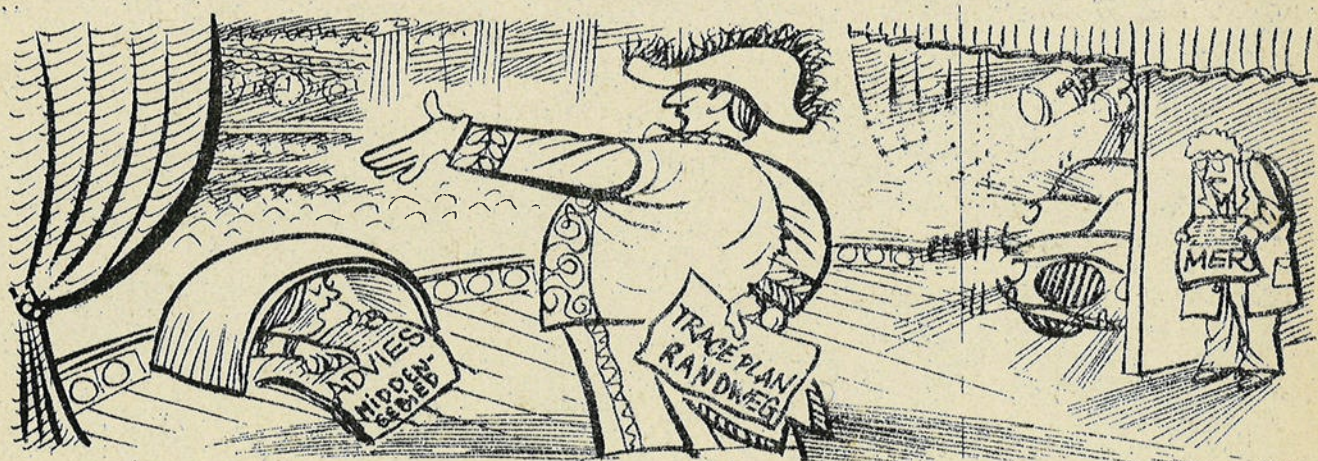
Allemaal zaken, waar volgens de aanwezigen door de Gemeente Groesbeek te weinig aandacht aan is besteed.

De conclusie van deze avond was dan ook, dat er te weinig aan alternatieve bouwplannen geschonken is. Hiervoor is geen gerichte studie verricht.

Bij het bepalen van het bezwaarschrift van de Werkgroep aan B & W is eigenlijk ook te weinig met de landschappelijke argumenten rekening gehouden, aangezien die toen nog niet voldoende bekend waren.

Er komen in de toekomst nog meerdere concrete plannen. Deze zullen door de Werkgroep zeer kritisch gevolgd worden en er zal, indien nodig, van de inspraak die dan mogelijk is, gebruik worden gemaakt.

Al met al een toch wel geslaagde avond, ondanks het niet al te grote aantal aanwezigen. In de toekomst zullen nog meer van deze avonden volgen.



DIEREN-REVALIDATIECENTRUM S. REICHGELT.

In het Groesbeeks Milieu Journaal 1979 - 8/9 heeft u een verhaal kunnen lezen van Sjef Reichgelt over het wel en wee van zijn revalidatiecentrum voor dieren. Op dit centrum worden gewonde of uitgeputte dieren gebracht om weer op te knappen. Later worden ze dan weer in de vrije natuur losgelaten.

Het leek ons wel interessant om de lijst, waarop vermeld staat om welke en om hoeveel dieren het nu gaat, te publiceren. Hier volgt zij:

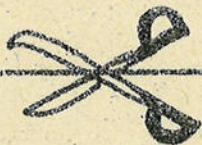
Seizoen sept. '78 - sept. '79	Ontvangen	Losgelaten na herstel	Gestorven	Gestolen
Appelvink	2	1	1	
Barmsijs	9	5	2	2
Kraai (bos)	1		1	
Bosuil	1	1		
Bonte specht	1		1	
Buizerd	5	2	1	2
Egel	1			1
Ekster *	2			2
Fazant *	1		1	
Frater	1	1		
Fuut	2	2		
Gierzwaluw	2	1	1	
Goudfazant	1			1
Goudvink	13	9		4
Heggenus	5	4	1	
Houtduif *	2	2		
Europese kanarie	1			1
Kauw *	3		3	
Keep	11	11		
Kerkuil	2	1	1	
Kneu	1		1	
Knobbelzwaan	4	3	1	
Koekoek	1		1	
Kokmeeuw	3	3		
Kraai *	1		1	
Kramsvogel	1	1		
Kwikstaart	1	1		
Meerkoet *	26	22	4	
Merel	3		3	
Postduif	4			4
Putter	13			13
Putterbastard	9			9
Ransuil	5		5	
Reiger	18	10	8	
Roerdomp	5	3	2	
Sperwer	1		1	
Spreeuw *	2		2	
Steenuil	6	5	1	
Sijs	3	1		2
Torenvalk	10	8	2	
Turkse tortel	3		3	
Vlaamse gaai *	1		1	
IJsvogel	1		1	
Zanglijster	4	3	1	
Zwarte wouw	1	1		
Totaal	193	101	51	41

De meeste dieren, die in de tabel vermeld staan, vallen onder de Natuurbeschermingswet. De dieren aangeduid met een * vallen onder de Jachtwet.

Zoals uit de tabel blijkt, zijn er nogal wat dieren door de mensen op het dieren-revalidatiecentrum gebracht (de meeste in de strenge winter van het afgelopen jaar): 193 exemplaren, in to taal van 45 soorten! Op de ene egel na betrof het allemaal vogels. 52% kon naderhand weer vrij gelaten worden, waarbij aangetekend dient te worden, dat dit percentage eigenlijk hoger is. Immers het grootste deel van de dieren dat op een gegeven ogenblik gestolen is, was in zo'n staat van herstel, dat ze ook waarschijnlijk vrij gelaten zouden kunnen worden. 27% stierf, nadat ze gebracht waren, omdat ze te uitgeput of gewond waren. Sjef Reichgelt vertelde, dat als een aantal dieren, dat gestorver is, eerder gebracht was, meer kans had gehad om te overleven.

Als we de resultaten bekijken, dan zien we dat het dieren-revalidatiecentrum van Sjef Reichgelt toch wel goed loopt.

Jo de Valk



wat doe je tegenwoordig nog met vijftien gulden?

Wat zegt U? Niet veel meer?

Laat U in ieder geval dit blad aan Uw vrienden en bekenden zien en lezen. Met dit formulier kunnen zij zich dan op het Groesbeeks Milieu-journaal abonneren. Tevens zijn zij dan donateur van de Werkgroep Milieubeheer Groesbeek en steunen zij het streven van onze vereniging "Laten wij het hier samen fijn houden!"

ADRES

WOONPLAATS

U kunt dit formuliertje inleveren op, of opsturen aan onderstaand adres:

LIEVENSWEWEG 80 GROESBEEK

Het tientje even overmaken op:

Gironummer 899495

ten name van: Rabobank Groesbeek
onder vermelding van:

Werkgroep Milieubeheer Groesbeek

p/a Hogewaldseweg 6, Groesbeek

bankrekeningnummer: 117419257

óf

kom even met het formuliertje en de vijftien gulden langs onze vraagbaak!

W.M.G. NOTULEN VAN DE VERGADERINGEN

Notulen van de vergadering van woensdag 21 november 1979.

Aanwezig: I. Reitsma, G. Müskens, H. Brinkhof, J. Thissen, H. de Jong, H. Mortiaux, T. de Jong, W. de Schouwer, W. Lebbink, M. van de Bosch, E. en J. van Haaren.

Afwezig met kennisgeving: J. de Valk, J. Selten, E. Loeffen en A. Arents.

Uitgaande post

Brief aan B. en W. betreffende het rooien van een groot aantal populieren langs de Cranenburgsestraat en de Lage Horst.

Ingekomen post

Gelderse Milieufederatie betreffende de najaarsvergadering. J. de Valk en T. de Jong gaan daar heen.

Provincie Gelderland -- Voorlichtingsbijeenkomst over energiebesparing. J. Thissen en E. van Haaren gaan daarheen.

Bestuursverkiezing

Als kandidaten hebben zich H. Mortiaux en J. de Valk opgegeven. Er is besloten om in januari 1980 bestuursverkiezingen te houden. Met algemene stemmen zijn Jo en Harry als voorlopige leden aan het bestuur toegevoegd.

Glascontainer

Voor de vergoeding in verband met de voorlichtingscampagne moet bij de gemeente een aanvraag ingediend worden.

Verder is er afgesproken dat er folders in de wijk de Druk verspreid worden.

Amphibieënactie

Het verslag van de paddenactie 1979 is binnenkort te verwachten.

Op 1 december zal de mogelijkheid besproken worden om via buizen onder de weg een permanente doorgang te maken voor de padden met iemand uit Bloemendaal.

De volgende vergadering is vastgesteld op woensdag 19 december om 20.00 uur.



